

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(भरती)

अंक १२-०१ • वर्ष १७ व १८ वे • पृष्ठे ५२ • डिसेंबर-२०२० व जानेवारी - २०२१

हसती दुनिया

(मर्शठी)

अंक १२-०१ ● वर्ष १७ व १८ वे ●
पृष्ठे ५२ ● डिसेंबर-२०२० व जानेवारी - २०२१

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेत सुध्दा प्रकाशित)

संपादक राजेंद्र थोरात (अवैतनिक)	सहसंपादक सुरेश तिर्लोटकर
सजावट व चित्रे स्वनिल वि. राटवळ	
राजनंदन कृ. पिंपळकर	श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका एम.पी.प्रिटर्स, बी-२२०, फेस-II, नोएडा-२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुद्ध नगर (उत्तर प्रदेश) येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०००९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०००९४

ई-मेल marathi.hastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	१ वर्ष	३ वर्ष	५ वर्ष	१११५०००
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

स्तंभ

○ दोन शब्द	०४
○ दादाला विचारू या	०८
○ विचारपुण्य	१२
○ शब्दकोडे	१५
○ आरोग्याचा मंत्र	२१
○ वाढदिवसाच्या शुभेच्छा	२६
○ वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे	२९
○ दिव्यवाणी	३१
○ हसा मुलांनो हसा	३२
○ सामान्य ज्ञान	४५
○ चित्र काढा आणि रंग भरा	५०

चित्रकथा

○ आजोबा	१६
○ किंटी	३८

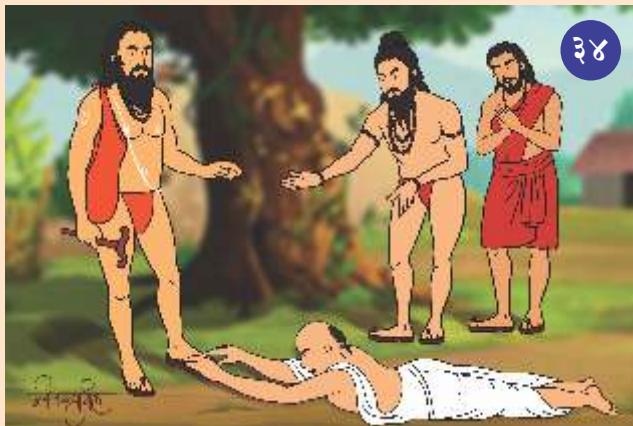
१०

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०७
- तेजस्विनी २३
- भ्रमंती २८
- समर्थ दर्शन - भाग ६९ ३४
- विशेष माहिती ३६
- मत्स्यजगत ४८
- विध्वंजगत ४९

४९

कथा

○ पौराणिक कथा	०५
○ खरा बुद्धिमान	१०
○ स्नेह व शांतीचा महामंत्र	१३
○ मनाला स्थिर प्रभूशी जोडा	२०
○ निर्लोभी पती-पत्नी	२४
○ डॉ. कलामांची महानता	४२
○ भगिनी निवेदिता	४३

३८

कविता

○ भारतीय हुतात्मा दिन	०९
○ भारतीय युवा दिन	२५
○ हास्य दिन	३०
○ सद्गुरु महान	३५

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

निःस्पृहता

स्व तंत्र भारताचे दुसरे प्रधानमंत्री लालबहादुर शास्त्रीजी हे सुरुवातीला नेहरुंच्या मंत्रिमंडळात रेल्वेमंत्री म्हणून कामकाज पाहत होते. ते जरी मंत्री असले तरी त्यांचे राहणीमान अगदी साधे होते. एवढेच काय ते रेल्वेमंत्री आहेत एवढेसुधा त्यांच्या आईला माहीत नव्हते. आपण रेल्वेत नोकरी करतो असे त्यांनी सांगितले होते. एकदा एका कार्यक्रमात त्यांची आई त्यांना भेटायला गेली. तिला पोलिसांनी अडवल्यावर ती म्हणाली, माझा मुलगा देखील तेथे आला आहे. तो रेल्वेत कामाला आहे. पोलिसांनी मुलाचे नाव काय असे विचारलं तेव्हा तिने शास्त्रीजींचे नाव सांगितले. पोलिसांना वाटलं ही बाई खोटं बोलत आहे. त्यांनी तिला शास्त्रीजींच्या समोर उभं करून विचारले, हेच तुमचे सुपुत्र आहेत का? तिने हो म्हटल्यावर पोलिस आश्र्वयचकित झाले. शास्त्रीजींनी आपल्या आईला पाहताच स्टेजवर बोलावून आपल्या शेजारी बसवलं; आणि थोऱ्यावेळाने घरी पाठवून दिले. आई गेल्यानंतर त्यांनी आपले भाषण केले.

पत्रकारांनी विचारलं, तुम्ही आई असताना भाषण का नाही केलं? त्यावर ते म्हणाले, माझ्या आईला माहीत नाही मी मंत्री आहे. जर तिला माहीत पडलं तर ती नोकरीसाठी लोकांची शिफारस माझ्याकडे करत राहील आणि आईला मी नाही म्हणू

शकणारही नाही. शिवाय आपला मुलगा मंत्री असल्याचा तिला अहंकारही होऊ शकतो.

शास्त्रीजींचे हे उत्तर ऐकून सारे थक्क झाले.

शास्त्रीजी जेव्हा देशाचे प्रधानमंत्री झाले तेव्हा त्यांच्या दिमतीला मोठी अलीशान गाडी होती; परंतु त्यांनी त्या गाडीचा वापर कधीही केला नाही. ते छोट्या गाडीनेच शासकीय कामासाठी जात असत. ज्यावेळी

त्यांना याबाबत लोकांनी विचारलं, तेव्हा ते गमतीने म्हणाले, तसाही मी उंचीने खूप छोटा आहे, मोठ्या गाडीत बसलो तर दिसणारही नाही म्हणून मी छोट्या गाडीतच फिरतो.

उन्हाळ्याचे दिवस होते. दिल्लीचा उन्हाळा फार कडक होता. प्रधानमंत्री कार्यालयातील लोक त्यांच्या घरी येऊन कुलर बसवून गेले. रात्री जेव्हा ते घरी आल्यावर कळले तेव्हा त्यांनी दुसऱ्याच दिवशी कूलर काढून न्यायला सांगितले. घरचे नाराज झाल्यावर ते त्यांना म्हणाले, जो पर्यंत मी मंत्रीपदावर आहे तो पर्यंत हे ऐषोआराम; पण मंत्रीपदावरुन पाय उतार झाल्यावर काय? तेव्हा आपल्याला पूर्वीसारखे साधेपणानेच राहावे लागेल. नको त्या सवयी लागायला नकोत. असे होते निःस्पृहवृत्तीचे शास्त्रीजी!

- राजेंद्र थोरात ...

वैराणिक कथा

उत्तरकांडाची समाप्ती

मा ता सीतेच्या झालेल्या या दुसऱ्या वियोगाने श्रीराम पुन्हा शोकविव्हळ झाले व आक्रोश करू लागले.

“भूमाते, सीता तुझीच कन्या आहे; कारण तुलाच नांगरत असताना जनकराजाला ही मानसकन्या प्राप्त झाली. तेव्हा आता एक कर. सीतेला तुझ्या गर्भातून वर घेऊन ये किंवा मला तरी तुझ्या गर्भात जागा दे. मला माझ्या परमपवित्र साध्वी सीतेचा विरह सहन होत नाही. म्हणून हे

धरणीमाते, एक तर तू माझ्या सीतेला परत कर नाही तर मी तुझा सारा विध्वंस केल्याशिवाय शांत राहणार नाही.”

तेव्हा सर्व देवांसह ब्रह्मदेव तेथे उपस्थित झाले व श्रीरामांचे सांत्वन करीत म्हणाले, “श्रीराम, शांत व्हा. सर्वथैव शुद्ध असणारी साध्वी सीता परमधामाकडे गेली आहे. ती आता तेथून कशी बरे परत येईल? तिची आणि तुमची भेट केवळ आता स्वर्गातच होईल. कुश-लव या दोन पुत्रांच्या रूपाने

तिचा अंश तुम्हाला प्राप्त झाला आहे. तरी श्रीरामा, या दोन पुत्रांचा तुम्ही स्वीकार करा.”

अश्वमेध यज्ञाच्या विशाल मंडपात सर्वांच्या साक्षीने श्रीरामांनी मग आपल्या कुमारवयीन जुळ्या पुत्रांचा स्वीकार केला. अशाप्रकारे श्रीरामांच्या अश्वमेध यज्ञाची सांगता झाली.

श्रीरामांच्या आजोळ्हून गर्गमुनी आले होते. त्यांना पाहून श्रीरामांना मोठा आनंद वाटला. श्रीरामांनी त्यांचे प्रेमभराने स्वागत करीत, मामांनी काही संदेश पाठविला आहे काय, अशी विचारणा केली. त्यावर मर्हषी गर्ग उत्तरले,

“तुमचे मामा नरश्रेष्ठ युधाजितांचा संदेश आहे की सिंधूनगरीच्या दोन्ही तीरावर वसलेला गंधर्वदेश तुम्ही जिंकावा. तेथे सुंदर गंधर्वनगरी वसवावी.”

श्रीरामांनी आदेश देताच भरताने आपले दोन पुत्र तक्ष आणि पुष्कल, तसेच आपल्या विशाल प्रबळ सेनेसह जाऊन गंधार्वांचं राज्य जिंकलं. श्रीरामांच्या अनुज्ञेप्रमाणे सिंधू नदीच्या दोन्ही तीरावर दोन सुंदर नगरे बसवली. एका नगरीचे नाव तक्षशीला ठेवले. तेथे आपला पुत्र तक्ष याला ठेवले. तर दुसऱ्या नगरीचे नाव पुष्कलावत ठेवले, तेथे आपला दुसरा पुत्र पुष्कल याला राजा बनवले. भरताच्या दोन्ही मुलांचा राज्याभिषेक श्रीरामांनीच केला.

पुढे कालांतराने यमदेव एका साधुवेशात आले. त्यांनी श्रीरामांशी एकांतात बोलायचे असल्याचे सांगितले. त्याप्रमाणे हनुमंताला श्रीरामांनी आदेश दिला, की लक्ष्मणाला द्वारपाल

म्हणून उभे रहायला सांग. आमचे बोलणे होई पर्यंत कोणालाही आत सोडू नकोस. अन्यथा मृत्युदंड दिला जाईल.

लक्ष्मण द्वारपाल म्हणून उभा राहिला. इकडे साधुवेशातील यमाने आपले खरे रूप प्रकट करत विनम्रतेन म्हटले, “प्रभू! आता आपलं या धरतीवरील वास्तव्य पूर्ण झाले आहे. आता आपण आपल्या मूळस्थानी चलावे.” त्यांचे बोलणे चालू असताना त्याचवेळी दुर्वास ऋषी आले आणि श्रीरामांच्या कक्षात जाऊ लागले; पण लक्ष्मणाने मनाई करताच श्रीरामांना शाप देण्याची धमकी देऊ लागले. लक्ष्मण मोठ्या संकटात सापडला. यांना जाऊ दिले तर आपल्याला मृत्युदंड आणि नाही जाऊ दिले तर श्रीरामांना शाप भोगावा लागेल. त्यापेक्षा आपल्याला मृत्युदंड दिला तरी चालेल असा विचार करत त्यांनी दुर्वास ऋषींना आत जाऊ दिले. आता श्रीराम दुविधेत पडले. लक्ष्मणाला मृत्युदंड कसा द्यावा? परंतु आपल्या बंधुंचे वचन पालन करण्यासाठी लक्ष्मणाने शरयू नदीत जलसमाधी घेतली. लक्ष्मणाच्या जाण्याने श्रीराम खूप दुःखी झाले. त्यांनी जलसमाधी घेण्याचा निर्णय घेतला. हनुमान, जांबवंत, सुग्रीव, भरत, शत्रुघ्न यांच्या साक्षीने त्यांनी जलसमाधी घेऊन आपला स्थूलदेहाचा त्याग केला. नंतर काही क्षणातच शरयू नदीतून भगवान विष्णु प्रकट झाले. त्यांनी सर्वांना दर्शन दिले आणि ते आपल्या मूळ स्वरूपात विलीन झाले.

॥श्रीराम कथा समाप्त ॥

धाडसी युवक

मी तुम्हाला माझ्या मंत्रीमंडळात कॅबिनेट दर्जाचा मंत्री म्हणून घेऊ इच्छित आहे. याल तुम्ही? पंतप्रधानांनी विचारले.

होय या जारुर योई न पण... त्यासाठी माझी एक अट आहे. समोरच्या व्यक्तिने उत्तर दिले.

अट? कोणती अट?

देशाचा विकास कसा करावा, याबाबतचा माझा १४ कलमी कार्यक्रम, तो तुम्ही स्वीकारणार असाल, तरच मी मंत्रीपद स्वीकारेन. मला विचार करावा लागेल.

ठिक आहे असं म्हणून ती व्यक्ती प्रधानमंत्र्याच्या कार्यालयातून बाहेर पडली. कोण होती ती व्यक्ती? आपल्या तत्वांशी तडजोड न करता देश व जनता यांची बांधिलकी मानणाऱ्या एखाद्या चंदनी खोडाचेच हे वर्णन असणार. हे खोड होतं लोकनायक जयप्रकाश नारायण. ते मूळचे बिहारमधील सिताबदियारा गावातले. त्यांचा जन्म ११ ऑक्टोबर १९०२ रोजी झाला. त्यांचे वडील शासकीय कर्मचारी होते. पाटण्याला त्यांचं शिक्षण झालं. वयाच्या अठराव्या वर्षी प्रभावतीदेवींशी विवाह झाला. म.गांधीजींची ती मानसकन्या. जयप्रकाश उच्च शिक्षणासाठी अमेरिकेला गेले. सात वर्षे तिथं मिळेल ते अंगमेहनतीचं काम त्यांनी केलं. समाजशास्त्रात एम.ए. ची पदवी मिळविली. भारतात आल्यावर स्वतंत्रता आंदोलनात

उडी घेतली. ते काँग्रेसचे पाईक झाले, आंदोलनात भूमिगत झाले. एक छापखाना गुप्तपणे चालवून इंग्रजांच्या विरोधात धारदार पत्रकांचा पाऊस जनतेवर पाडला. त्यांना अटक झाली, तेव्हा इंग्रजी वृत्तपत्राचे मथळे होते 'काँग्रेसचे ब्रेन ऑरेस्टेड.' (काँग्रेसचा मेंदू जेरबंद)

बेचाळीसव्या आंदोलनात धोतराचा दोर करून या स्वातंत्र्यवेड्या धाडसी युवकाने कारागृहातून यशस्वी पलायन केले होते. नेपाळच्या सरहदीवरुन ते आपली चळवळ चालवीत होते. त्यांना पुन्हा अटक झाली. तासान्तास बर्फाच्या लादीवर झोपण्याचा छळ त्यांनी सहन केला. ३०-३० दिवस अन्न सत्याग्रह केला. बिहारच्या या सुपुत्राने देशासाठी जीवनदान केलं होतं. सर्वस्वाचा होम केला होता. स्वातंत्र मिळाले, नेहरु पंतप्रधान झाले. जयप्रकाशजी मात्र मंत्रीमंडळात गेले नाहीत, कारण त्यांचा १४ कलमी कार्यक्रम नेहरुंनी नाकारला. प्रधानमंत्री होण्याची योग्यता असलेले जयप्रकाशजी एक दिवसाचेसुध्दा मंत्री झाले नाहीत. मात्र जनतेच्या हृदयसिंहासनावर त्यांचे स्थान अढळ आहे.

अशा या धाडसी नेत्याचे निधन ८ऑक्टोबर १९७९ रोजी झाले. त्यांच्या पवित्र स्मृतीस शतकोटी नमन!

दादाला विचार या.. !

प्रश्न : ब्रह्मज्ञानी महात्मा प्रत्येक क्षणी या ज्ञानाची अनुभूती का करु शकत नाही ?

उत्तर : हा निराकार इतका सूक्ष्म आहे की प्रत्येक क्षणी याची आठवण राहण्यासाठी भक्ताला आत्मिक स्तराचं जीवन जगावं लागतं; परंतु ही मायासुधा इतकी मनमोहक आणि आकर्षक आहे, की मायेच्या या अफाट विस्तारात वावरत असताना मन मायेकडे आपोआप आकर्षिले जाते. कारण प्रभू परमात्म्याने मानव देहाची रचनाच अशी केली आहे की देहातील इंद्रिये या नवविधा प्रकृतीकडे आकृष्ट होतातच.

प्रश्न : अंध व्यक्तीला (दिव्यांग) ब्रह्मज्ञान होऊ शकते का ?

उत्तर : अर्थातच होय ! जसे साखरेची गोडी चाखून पाहताना आपण डोळे बंद केले काय किंवा उघडे ठेवले काय साखरेच्या चवीत फरक पडत नाही तसे निराकारची ओळख आणि ध्यान-स्मरण चर्मचक्षूने म्हणजे डोळ्यांनी होत नाही. ज्ञानदृष्टीने होत असते. गुरु अशी ज्ञानदृष्टी भक्ताला देत असतो.

तीव्र मतिमंदत्व असलेले, मनोविकृत असलेले तसेच बहुअपंगत्व म्हणजे मूक-बधीर-अंध असलेल्याना ज्ञान प्राप्त होणे अवघड असते. ब्रह्मज्ञान हे कृपासाध्य असल्याने गुरुच्या कृपेचा हा भाग असल्याने याविषयी आपले तर्क-वितर्क लागू पडत नाहीत.

प्रश्न : भगवंताचं प्रेम आणि भक्ताचं प्रेम यात काय फरक आहे ?

उत्तर : या दोघांच्या प्रेमात एक गोष्ट सारखी आहे, ती म्हणजे यांचे प्रेम एकतर्फी नसते. ते दुतर्फा असते. दुसरं म्हणजे दोघांचंही प्रेम निर्मळ, निष्काम असते.

गुरुभक्ताचं प्रेम हे कोणतीही मागणी अथवा इच्छेवर आधारलेलं नसते. जर मनाची इच्छा पूर्ण झाली तर गुरु निराकार खूश आहे आणि मनाची इच्छा पूर्ण झाली नाही तर नाराज आहे, अशा प्रकारचा व्यापारी दृष्टीकोन भक्ताच्या प्रेमात नसतो.

भगवंत केवळ भावाचा भुकेला असतो. तो वस्तू किंवा पदार्थाचा भुकेला नसतो. म्हणून भगवंत भक्ताचा प्रेमभाव फक्त पाहतो.

३० जानेवारी भारतीय हुतात्मा दिना

सहज मिळाला नाही
आम्हाला हिंदुस्थान
त्यासाठी कित्येकांनी
दिले असे बलिदान ॥४॥

परिवार हा भारत माझा
निर्धास्तपणे जगावा
जुलुमी हक्क तयांवरती
कोणाचाही नसावा
त्यासाठीच जवान लढले
जाहले स्वतः कुरबान ॥९॥

असह्य जुलुमी परक्यांचा
कारावास भोगिला
कहर असा निर्दयतेचा
या वीरांनी सोशिला
अन्नान्न दशा झाली त्यांची
कितिकांनी गमाविले प्राण ॥१२॥

अशू भरल्या नयनांनी
वाहू तयां श्रधा सुमने
आठवूनी त्या हुतात्म्यांना
प्रत्येक भारतीयाने
सलाम तुमच्या त्यागाला
तुम्ही आमुची शान ॥३॥

- स्वप्निल वि. झाटवळ, ठाणे

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

प्रकाशन केंद्र

कथा

खरा बुधिमान

रा जा सिधवर्धन हा गुणग्राहक राजा होता. त्याचा प्रधान शूरसेन हा नावाप्रमाणे शूर आणि बुधिवानही होता. राजाचा मुलगा आणि प्रधानाचा मुलगा रोज गुरुकुलात शिकायला जात. एकदा राजाच्या मनात आलं, प्रधान जर एवढा बुधिमान आहे तर त्याचा मुलगा कसा आहे ते तरी पाहू; म्हणून त्याने प्रधानाच्या मुलाला बोलावलं. त्याच्यापुढे दोन नाणी ठेवली. एक चांदीचे आणि एक सोन्याचे! राजाने विचारले, “यातील अधिक

मौल्यवान कोणतं हे जर तू ओळखलंस तर तुला ते नाणं बक्षीस!” प्रधानाच्या मुलाने क्षणभर विचार केला अनु चांदीचे नाणं उचललं. ते पाहून राजाला हसू आलं. प्रधानाचा मुलगा चांदीचं नाणं खिशात टाकून गुरुकुलात निघून गेला. दुसऱ्या दिवशी राजाने तसाच प्रकार केला. यावेळीही मुलाने चांदीचं नाणं उचललं त्याबरोबर इतर दरबारीही हसू लागले. राजाची चांगलीच करमणूक झाली. तिसऱ्या दिवशी त्याने काही सरदारांना बोलावलं

हसती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

आणि त्यांच्यासमोर प्रधानाच्या मुलाला मौल्यवान नाणं ओळखायला सांगितले. मुलाने या वेळीही चांदीचं नाणं उचललं त्याबरोबर इतर दरबारीही हसू लागले. राजाची चांगलीच करमणुक झाली. तिसन्या दिवशी त्यांने आणखी काही सरदारांना बोलावलं. पुन्हा प्रधानाच्या मुलाला मौल्यवान नाणं ओळखायला सांगितलं. मुलाने यावेळीही चांदीचं नाणं उचललं. सारे दरबारी हसू लागले. राजाला मोठी गंमत वाटली. असे जवळ-जवळ महिनाभर चालू राहिले.

एके दिवशी राजाने प्रधानाला बोलावले आणि सांगितले, “प्रधानजी, तुम्ही एवढे हुशार आणि पराक्रमी आहात; पण तुमच्या मुलाला साधं मौल्यवान नाणं ओळखता येत नाही? त्याला काही शिकवलं की नाही?” राजाचे हे शब्द प्रधानाच्या मनाला लागले. त्याने विचार केला मुलगा तर हुशार आहे, तो अशी चूक करणार नाही; पण मग त्याने असं का केलं असावं?

त्याने घरी आल्यावर मुलाला विचारलं, की तू मौल्यवान नाणं म्हणून चांदीचं नाणं का उचललं. मुलगा म्हणाला, “बाबा, राजपुत्र आणि मी मित्र आहोत. राजाने दोघांपैकी मला आधी विचारलं, की यातील मौल्यवान नाणं कोणतं? मी मुद्दामच चांदीचं नाणं उचललं कारण राहिलेलं दुसरं सोन्याचं नाणं राजपुत्राला मिळावं म्हणून! पण पुढे राजाला गंमत वाटू लागली, मी बावळट आहे असे समजून राजा रोज इतरांसमोर माझी चेष्टा करू लागला. राजाचा हा रोजचा खेळ सुरु झाला. सोन्याचं नाणं मौल्यवान सांगितलं असतं तर हा खेळ तिथंच थांबला असता; पण गेल्या

महिनाभर मी चांदीचंच नाणं मौल्यवान म्हणून उचलत आल्याने माझ्याकडे थैलीभर नाणी जमली आहेत. राजाला वाटलं ते मला खेळवत आहेत; पण महिनाभर मीच त्यांना खेळवत होतो.” हे ऐकून प्रधानजींना आपला मुलगा आपल्यापेक्षा बुधिदिवान असल्याचे पाहून धन्यता वाटली.

तात्पर्य : आपली बुधिमत्ता दाखवून देतो तो खरा बुधिमान नव्हे; तर आपली बुधिमत्ता न दाखवता त्या बुधिद्वया वापर करून आपला फायदा करून घेतो तो खरा बुधिमान होय.

९ तू ही निरंकार

Rajesh

Mukesh

SPC
SHABARA
PEST CONTROL

शाबरा

पेस्ट कन्ट्रोल सर्विस

पेस्ट कन्ट्रोल करता कर अपने घर और अपने परिवार को स्वच्छ एवं नियोग रखें।

अपने घर, ऑफिस, हॉस्टल, बैंक, ऑफिस यारेस्टर एवं अन्य कोई भी जगह जहां पर दीमक, कीट, काकडी, मवळी-मवळर, चिपकली, चूहे, खटमाल हत्यादि किंतु भी प्रकार की समस्या से परेशान हो तो एक बार अवश्य संपर्क करें।

**SHABARA
PEST CONTROL SERVICES**

RAJESH : Mob. : 9819691223, 9987116381, 9819056198, 9987116382
www.shabarepestcontrol.com • Email : shabarepestcontrol88@gmail.com
Office No.3, Sai Laxmi Society, Anand Nagar, Vitava Kalwa, Thane 400 605.

विचारपुष्ट

जीवनशैली

आपण स्वतःची ओळख करून घ्यावी.
आपण देह नसून आत्मा आहोत.
आत्मा हे आपलं मूळ रूप आहे. सर्वांमध्ये

एकच आत्मतत्व आहे. जसे आपण कोणत्याही आरशात पाहिले तरी आपलेच प्रतिबिंब दिसते. तसे प्रत्येकामध्ये एकच आत्मतत्वाचे दर्शन व्हावे. कुठलाही भेदभाव नसावा. नकारात्मकता नसावी. कुणाकडेही हीन भावनेने पाहू नये. कुणी कसाही असो, कुठेही राहणारा असो, कुठल्याही संस्कृतीशी निगडीत असो. जसे, आपण स्वतः अपेक्षा करतो तसा मान दुसऱ्यालाही द्यायचा आहे.

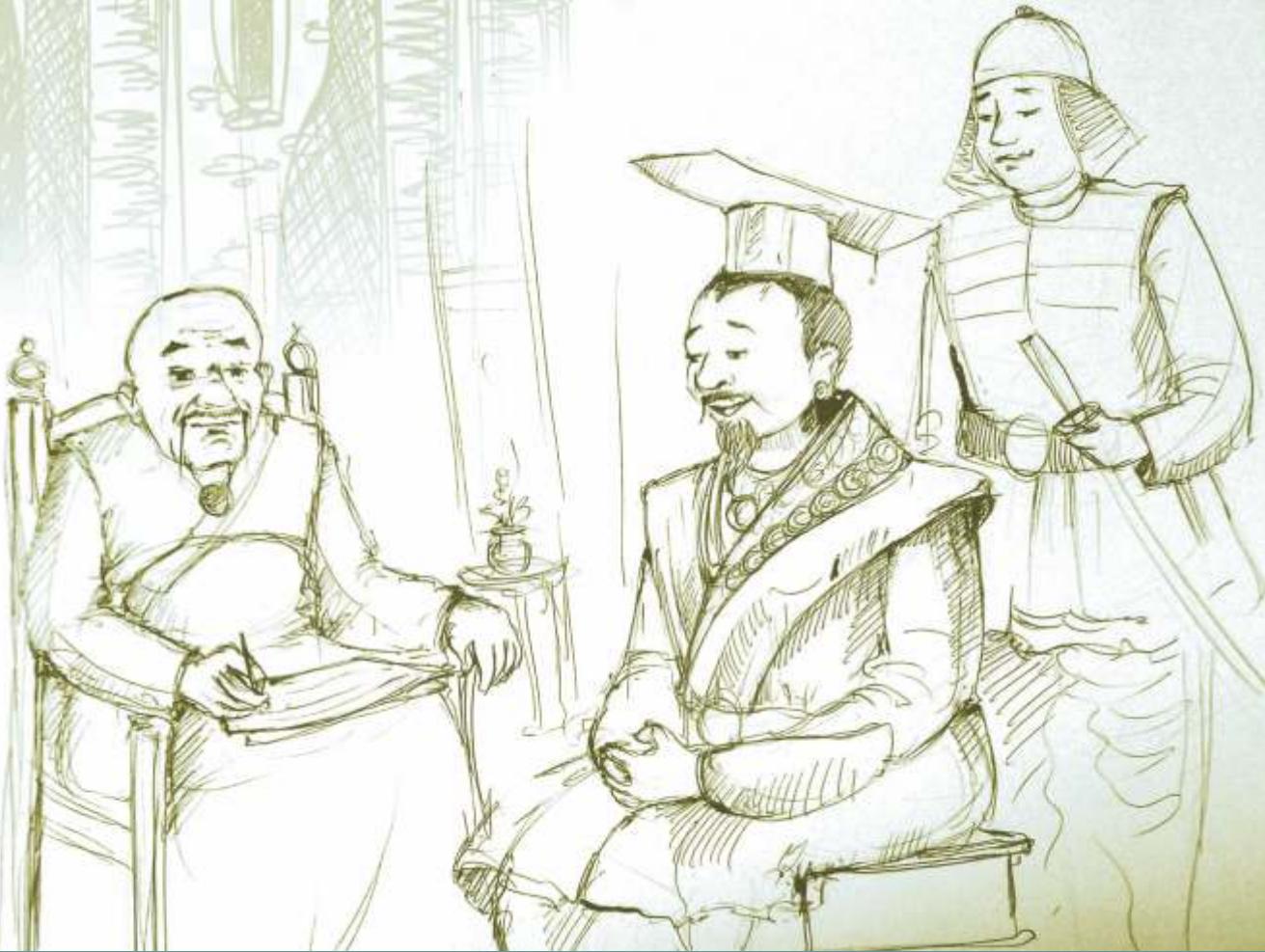
हे मिशन सत्याचे आहे. सत्य निराकार पारब्रह्म आहे. सत्य कोणत्याही स्थितीत बदलत नाही. जगात कितीही उलथा-पालथ झाली, कितीही घडामोडी घडल्या तरी सत्य हे सत्यच राहणार. त्यात बदल होणार नाही. आता आपल्याकडे रात्र आहे परंतु काही तासानंतर हे विधान असत्य ठरणार. कारण दिवस उगवणार; परंतु सत्य हेच आहे सूर्य कुठेच जात नाही प्रकाश तर कायम आहे फक्त आपण सूर्याच्या विरुद्ध दिशेला आलो आहोत. तसे दिसणारे प्रत्येक दृश्य सत्य नसते. सत्य काही वेगळेच असते. ते बदलत नाही. तिन्ही त्रिकाळ सत्यच राहते.

आपण जीवनात जेवढे या निराकार प्रभूचे स्मरण करत राहू. तितके आपण गुरुसिखाच्या मार्गावर दृढतेने राहू शकू. नकारात्मक विचार गुरुमुखाला मनमुख

(पान १४ वर)

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

स्नोह आणि शांतीचा महामंत्र

जपान देशातील ही एक सत्य घटना आहे. शेकडो वर्षांपूर्वी जपानचा सम्राट यामातो यांचा एक मंत्री होता सान. त्याचं कुटुंब स्नेहभावासाठी खूप प्रसिध्द होते. त्याच्या कुटुंबात एक हजार सदस्य होते; परंतु त्यांच्यामध्ये एकतेचे अतुट संबंध होते. त्याचे सर्व सदस्य एकत्र भोजन घेत असत. या कुटुंबाविषयी खूप दूर-दूरवर चर्चा होत असे. त्यांच्यात कधी भांडण होत नसे. एकदा ही चर्चा

सम्राटाच्या कानी पडली. त्याने ठरविले की प्रत्यक्षात जाऊन पहावे. म्हणून तो मंत्र्याच्या घरी गेला. तिथे त्याचा यथोचित पाहुणचार झाला. तेव्हा सम्राट मंत्र्याला म्हणाले, “मी तुमच्या कुटुंबाविषयी खूप ऐकले आहे. तुम्ही मला सांगू शकाल की तुम्ही सर्व इतक्या प्रेमाने स्नेहभावाने आणि शांतीने कसे काय एकत्र राहता ?” मंत्री वृद्ध असल्याने जास्त वेळ बोलू शकत नहता. त्याने त्याच्या मोठ्या मुलाला

पेन आणि कागद आणायला सांगितले. मग त्याने आपल्या कंपित हाताने जवळ-जवळ १०० शब्द लिहिले आणि तो कागद सम्राटाच्या हातात दिला. सम्राटाला आपली उत्सुकता लपवता आली नाही अन् त्याने लगेच तो कागद वाचायला घेतला. त्या कागदाकडे पाहून तो चकितच झाला. खरंतर त्या कागदावर फक्त १०० वेळा एकच शब्द लिहिलेला होता ‘सहनशीलता.’

सम्राटाला चकित झालेला पाहून मंत्री आपल्या थरथरत्या आवाजात म्हणाला, माझ्या कुटुंबातील स्नेहभावाचे प्रेमाचे रहस्य एकाच शब्दात सामावले आहे सहनशीलता. हा मंत्रच आमच्यामधील एक धागा आहे. त्यानेच आम्ही एकत्रीत बांधले गेलो आहोत. हा महामंत्र जेवढ्या वेळा जपावा तेवढा कमीच आहे. म्हणूनच आमच्या कुटुंबात एक हजार सदस्य असूनही कधी भांडण तंटा नाही. हेवेदावे नाही. कसलीही तक्रार नाही.

खरं तर ही पुराण काळातील घटना आहे. पण आज वर्तमानात ती निरंकारी मिशनमध्ये ही दिसून येते. लाखोंचा परिवार असूनही संत समागमात जी शांती-प्रेम-सहनशीलता दिसते, त्याचं श्रेय सदगुरु मातार्जींना आहे. त्यांची शिकवण असल्याने मिशनमध्ये प्रेमाचे आणि स्नेहाचे वातावरण या वर्तमान युगातही पाहायला मिळतं.

- रंजना भांगरे

विचारपुष्ट

(पान १२ वरुन)

बनवतात. जगातील चढ-उतारात त्याचा प्रभाव दिसू लागतो; परंतु पुन्हा निराकाराचे स्मरण करून या स्थिर सत्तेबरोबर स्वतःला आपण स्थिर करतो, त्याचवेळी ही जाणीव होत जाते की चढ-उतार तर जीवनात येतच राहतात परंतु जेव्हा निरंकार-प्रभुच्या कृपेचा हात डोक्यावर असतो तेव्हा ती घटना येऊन निघून जाते; पण त्याचा मनावर किंवा जीवनावर काहीच परिणाम होत नाही.

हे ब्रह्मज्ञान मिळाले आहे तेव्हा आता उत्तम मनुष्य बनणे हे एकच ध्येय असावे. आपल्या प्रत्येक कार्यात परमात्म्याला समाविष्ट करून आपल्या सुंदरतेविषयी विचार करावा. आपल्या कुटुंबाशी, आपल्या परिचितांशी, एवढंच नव्हे तर वसुधैव कुटुंबंकम् या भावनेने सर्वांशी जोडून रहायचे आहे. एवढंच काय तर भोजन करताना आपण आपल्या ताटातील पहिला घास भोग रुपात एकमेकांना देतो, त्यावेळी आपण हे पाहू नये की समोरचा निरंकारी मिशनशी जोडलेला आहे की तो इतर ठिकाणी आस्था बाळगणारा आहे (झान न घेतलेले) ती आपली जीवनशैली बनावी. परंतु अशा गोष्टींना धार्मिक संस्काराचे रूप देऊ नये किंवा यांत्रिकता येऊ नये.

शा

द्द

को

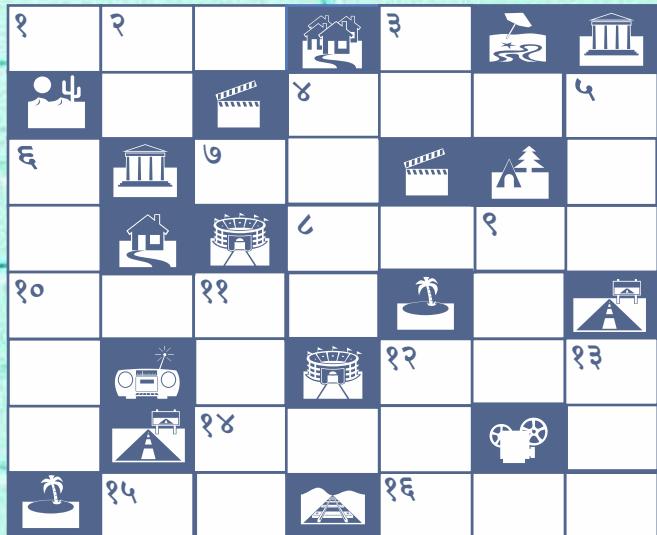
ई

९८७

उभे शब्द

२. मनुष्यदेह किती तत्वांनी बनलेला आहे ?
३. फक्त वाढदिवसालाच कापतात.
४. ज्यांचे लग्न झालेला आहे ते
५. तो पडेल काय (म्हण)
६. रामकृष्ण परमहंसाचे प्रमुख शिष्य:- स्वामी
७. दिवाळीतील एक खाद्यपदार्थ
८. शांती व अहिंसेचे प्रतीक असणारा पक्षी
९. रात्र गेली गेले, आयुष्य गेले, जन्मा येऊनि काय केले (अभंग)
१०. पंचवीसच्या दुप्पट

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हस्तियाणा)

आडवे शब्द

१. भगवान श्रीकृष्ण युगात अवतारले होते.
४. अपंगाचा समानर्थी शब्द
७. क्रिकेटमध्ये फलंदाज ... मिळवतो.
८. शिमला ही ... प्रदेश राज्याची राजधानी आहे.
१०. वास्को-द-गामा या पोर्तुगीज प्रवाशाने भारतात प्रथम ... तेथे पाऊल ठेवले.
१२. 'कर्नल' या विशेषणाने ओळखला जाणारा भारतीय क्रिकेटपटू वेंगसरकर
१४. तुळशी, पवई विहार हे मुंबईतील ... आहेत.
१५. ... सोडून संन्याशाला सुळी (म्हण)
१६. भारतीय प्रजासत्ताक दिन जानेवारी महिन्याच्या ... तारखेला साजरा करतात.

उत्तरे इतरत्र

आजोषा

चित्रांकन
लेखन, रंग
अजय कालडा

शक्ती चौथ्या इयत्तेत शिकत होता. त्याच्या आळशीपणामुळे तो शाळेत नेहमी उशीरा पोहचत असे.

शक्ती तुझा गृहपाठ कुरे आहे ?

5 -

ते...मी...सर, मी माझी
वही घरीच विसरलो.

शक्ती तू आळशी तर आहेसच;
आता तर खोटेही बोलत आहेस.

पण...शिक्षकांच्या बोलण्याचा शक्तीवर काहीच परिणाम झाला नाही. तो
सकाळी उशीरा उठत आणि रात्रीपर्यंत सगळा वेळ खेळण्यातच घालवत असे.

शक्तीचे वडीलसुधा त्याला वेळेवर उठवण्याचा प्रयत्न करायचे.

पण वडिलांचे बोलणे न ऐकल्यासारखे
करून झोपून रहात असे.

कथा

मनाला स्थिर प्रभुशी जोडा

मनाला शिस्त आणि संयम पुरक व्हावा यासाठी आदि शंकराचार्यांनी एक सुंदर धडा त्यांच्या शिष्यांना घालून दिला आहे. आदि शंकराचार्य एकदा त्यांच्या शिष्यांसमवेत गावातील बाजारपेठेतून चालले होते. त्यांनी पाहिले की एक व्यक्ती गाईला कासऱ्याने बांधून ओढत आहे. त्यांनी शिष्यांना थांबण्यास सांगितले आणि काय घडते आहे याचे निरीक्षण करण्याची सूचना केली. ते म्हणाले, यातून काय शिकायचे ते मी तुम्हाला सांगतो. मला सांगा कुणी कुणाला बांधून

ठेवले आहे? त्या व्यक्तीने गाईला बांधून ठेवले आहे की गाईने त्या व्यक्तीला बांधून ठेवले आहे? अजिबात विचलित न होता शिष्य म्हणाले, अर्थातच त्या व्यक्तीने गाईला बांधून ठेवले आहे. तो तिचा मालक आहे. त्याच्या हातात कासरा आहे. तो जिकडे जाईल तिकडे गाईला जावे लागते. ती व्यक्ती मालक आणि गाय त्याची गुलाम आहे.

शंकराचार्यांनी एका शिष्याच्या बटव्यातून कात्री मागितली आणि तो कासरा कापून टाकला.

(पान २२ वर)

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

खाण्या-पिण्याच्या सवरी

भो

जनात षडरस असावेत असे म्हटले जाते. यात प्रामुख्याने गोड, कडू, तिखट, खारट, तुरट आणि आंबट पदार्थ असावेत म्हणजे सर्व पोषक तत्व मिळून आहार संतुलित राहिल.

पाणी :

पाणी हे अमृत आहे. पाणी पुरेसं प्यायला हवचं; पण ते पिण्याच्या काही पध्दती आणि वेळा आहेत. त्या पाळल्या तर पाणी हे अमृत ठरेल.

१. रोज सकाळी अनुशेषोटी किमान दोन ग्लास कोमट पाणी प्यावे. त्यानंतरच अर्ध्या तासाने चहा-नाष्टा वगैरे जे आवश्यक ते घ्यावे.

२. पाणी घोटघोट प्यावे व बसूनच प्यावे. उभ्याने पिऊ नये. अन्यथा आतऱ्यांना त्रास होतो. पुढे गुडघे दुखी वाढते.

३. जेवणाच्या अर्धा तास आधी पाणी प्यावे.

जेवताना शक्यतो पाणी पिऊ नये, एक दोन घोट ठिक आहे. जेवनानंतर अर्धा ते पाऊण तास थांबून मगच पाणी प्यावे. त्यामुळे पचन चांगले होते.

४. दर एक तासाने थोडे तरी पाणी प्यावे.

५. फ्रिजचे पाणी, बर्फ घातलेलं पाणी कधीही पिऊ नये.

किमान हे पाच नियम कसोशीने पाळले तर शरीराला पाणी उपयुक्त ठरून अनेक प्रकारचे आजारही आपोआप दूर होतील.

भोजन :

१. भोजनाची वेळ शक्यतो बदलू नये. ठराविक वेळीच भोजन घेण्याची सवय असेल तर लालोत्पादक ग्रंथी नेमक्या त्याच वेळी स्त्रवू लागतात व अन्नपचन चांगले होते.

२. भोजनाच्या वेळी टि.व्ही. मोबाईल पाहणे, बातम्या वाचणे किंवा ऐकणे, चर्चा करणे, वाद-विवाद करणे, कामकाजाच्या गप्पा करणे टाळावे. भोजन शांतपणे व चावून-चावून खावे.

३. भोजनानंतर लगेच झोपू नये. किंवद्दुना

झोपण्याची वेळ होण्याच्या दोन तास आधी जेवावे. भोजन केल्यावर १०-१५ मिनिटे शांत बसावे. त्यानंतर १५ मिनिटे शांतपणे शतपावली घालावी.

४. तड लागेपर्यंत भोजन करु नये, अन्न घुसळायला जठरात थोडी जागा असावी याचे भान ठेवावे.

५. सकाळी नाश्ता भरपूर करावा. दुपारचे जेवण मध्यम स्वरूपाचे तर रात्रीचे जेवण कमी घ्यावे.

दक्षता :

१. विरुद्ध प्रकारचे अन्नपदार्थ सेवन करणे टाळावे. उदा.- दूध आणि फळे, दूध आणि खारट पदार्थ, गरम पराठे, दूध आणि मुळा, दूध आणि गूळ किंवा तळलेले पदार्थ.

२. कारले व भेंडी, मुळा व भेंडी एकत्र खाऊ नये.

३. दह्यासोबत गरम जेवण, केळी, मुळा, खीर, दूध, पनीर खाऊ नये.

४. मासे खाल्यावर दूध, उसाचा रस, मध, आंबे खाऊ नयेत.

५. रात्री दही खाऊ नये. कडू भाज्या, मोड आलेली धान्ये, फळे, आईसक्रिम, गाजर, बीट शक्यतो रात्री खाऊ नये.

६. दही दररोज खाऊ नये. आठवड्यातून दोन-तीन वेळाच खावे.

मनाला स्थिर प्रभुशी जोडा

(पान २० वरुन)

लगेचच गाय पळायला लागली आणि मालक तिच्या मागे धावू लागला. ते म्हणाले, आता तुम्ही पाहताय, कोण मालक आहे? गाईला त्या व्यक्तीसोबत जाण्यात काहीही रस नाही. आता ती व्यक्ती गाईच्या मागे पळत आहे. आपल्या मनाचीही अवस्था अशीच असते त्या गाईप्रमाणे. जे काही मूर्खपणाचे विचार आपण आपल्या मनात साठवून ठेवलेले असतात त्या मनाला त्यात काहीच रस नसतो. आपल्याला त्यात रस असतो. आपण ते विचार ओढूनताणून मनामध्ये भरून ठेवलेले असतात.

गाय त्या माणसापासून दूर जाण्याचा प्रयत्न करत होती. आपल्या मनाचेही तसेच आहे. आपल्या डोक्यात जो कचरा भरून ठेवला आहे त्यातील खोलपणा जेव्हा आपल्याला कळतो तेव्हा कचरारुपी विचार नष्ट व्हायला लागतात.

आपल्या मनाचा कासरा इंद्रियांच्या हाती दिला तर इंद्रिये ह्या व्यक्तिसारखे मनाला नाचवत राहतील; परंतु सदसदविवेकरुपी कात्रीने तो कासरा कापून टाकला तर इंद्रिये मनाच्या इच्छेनुसार चालू लागतील, मनाला ती वश होतील. त्यासाठी मनदेखील स्थिर अशा परमात्म्याशी जोडून ठेवायला हवे म्हणजे मनात भलते-सलते विचार जमा होणार नाहीत.

आज हीच शिकवण संत निरंकारी मिशनमध्ये दिली जाते. त्यामुळे मनाला शिस्त लागते, संयम प्राप्त होतो.

- रंजना भांगरे, मुलुंड

हसती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

स्वप्ना बर्मन

इडोनेशियात आशियाई क्रिडा स्पर्धेत हेप्टथलॉनमध्ये सुवर्णपदक मिळवणारी स्वप्ना बर्मन ही नव्या युगातील जिद्दी भारतीय तरुणींची प्रतिनीधी आहे. सर्व प्रतिकूलतेवर मात करत स्वप्नाने केलेली कामगिरी स्वप्नवत वाटावी अशी आहे. स्वप्नाचा जन्म २९ ऑक्टोबर १९९६ रोजी बंगालमधील जलपायगुडी जिल्ह्यात छोट्या गावात झाला. जन्मतःच दोन्ही पायांना प्रत्येकी सहा बोटे असल्यामुळे धावणे तर सोडा चालतानासुध्दा तिच्या पायांना वेदना होतात. वडील रिक्षाचालक व आई चहामव्यात कामगार. एकूणच परिस्थिती जेमतेम. स्वप्ना आणि तिच्या भावंडांना लहानपणापासून खाण्याची भ्रांत. त्यातच सहा वर्षापूर्वी पक्षाघाताचा झटका आल्याने वडिलांचे काम बंद झालेले. याच काळात स्वप्ना खेळाकडे वळली आणि विविध स्पर्धामध्ये मिळणाऱ्या बक्षिसांच्या रकमेतून कुटुंबाच्या उपजीविकेला हातभार लावू लागली. कोलकात्याचे जेष्ठ अँथलेटिक्स प्रशिक्षक सुभाष सरकार यांनी स्वप्नाला खेळाडू म्हणून नावारूपाला आणले. त्यांनी स्वप्नाला कोलकात्याच्या साई केंद्रात दाखल केले. तरीही अडचणी संपल्या नाहीत. पायांना सहा बोटं असल्याने तिला योग्य मापाचे बूट मिळत नसत. मोठे बूट घातले की तिला धावणे कठीण आणि छोट्या बुटांनी वेदना! मात्र, जिद्द हाच

स्थायीभाव असलेल्या स्वप्नाने शारीरिक मर्यादांची पर्वा न करता खेळावर लक्ष केंद्रीत केले. तिला क्रिकेटपटू राहूल द्रविड यांच्या गो-स्पोर्ट्सचेही सहकार्य मिळाले आणि स्वप्नाला जकार्ता गाठता आले. बुधवारी सुवर्णपदकाची शर्यत धावतानाही स्वप्नाला तिच्या पायांसाठी नेमके बूट मिळाले नव्हते. त्यात दातदुखीची भर. याही संकटांवर तिच्या जिद्दी स्वभावाने मात केली. स्वप्ना सुवर्णकन्या झाली खरी, मात्र तिच्या वाट्याला आलेल्या समस्या संपल्या नाहीत. सहा बोटांच्या पायांसाठी नेमक्या मापाचे बूट आणि आईवडील, भावंडांसाठी छोटेसे घरकूल ही तिची स्वप्नेही लवकर पूर्ण व्हायला हवीत.

निलोभी पती-पत्नी

ला लबहादूर शास्त्रीजी देशाचे प्रधानमंत्री असतानाची ही घटना आहे. एके दिवशी शास्त्रीजी कापडाची मिल पाहण्यासाठी गेले होते. त्यांच्यासोबत मिलचा मालक तसेच इतर अधिकारी देखील होते.

मिल पाहून झाल्यावर शास्त्रीजी गोदामात गेले. तिथे विविध प्रकारच्या साड्या विकायला ठेवलेल्या होत्या. त्यातील काही साड्या ते पाहू लागले. ते पाहून मिल मालकाने एकाहून एक सुंदर साड्या शास्त्रीजींसमोर पसरून ठेवल्या. त्या सुंदर साड्यापैकी एक साडी हातात घेत शास्त्रीजींनी

विचारले, “या साडीची किंमत काय?” मालक म्हणाला, “जी आठशे रुपये.”

शास्त्रीजी म्हणाले, “या पेक्षा स्वस्त साड्या दाखवा. या फारच महाग आहेत.” तेव्हा मग मालकाने त्यांना पाचशे, चारशे, तीनशे अशा किंमतीच्या साड्या दाखवल्या. त्यावर शास्त्रीजी म्हणाले, “शेठजी, या फारच महाग आहेत. माझ्यासारख्या गरीबाला परवडतील अशा साड्या दाखवा.” मालक म्हणाला, “शास्त्रीजी, आपण तर देशाचे पंतप्रधान आहात. ती तर तुम्हाला या साड्या भेट देऊ इच्छितो.” त्यावर शास्त्रीजी म्हणाले, “नाही नाही, मी

भेट म्हणून नाही घेऊ शकत.” मालक म्हणाला, “तुम्ही तर आमचे प्रधानमंत्री आहात. आम्ही आमच्या प्रधानमंत्रींना भेट का देऊ शकत नाही. हा आमचा अधिकार आहे.”

शास्त्रीजी शांतपणे म्हणाले, “होय, मी पंतप्रधान अवश्य आहे, पण याचा अर्थ मला भेटवस्तू घेण्याचा अधिकार आहे असं नाही होत ना! ज्या वस्तू मी विकत घेऊ शकत नाही त्या वस्तू भेट घेऊन पत्नीला देऊ? नाही शेटजी, मी प्रधानमंत्री असलो तरी गरीब आहे. जनतेचा सेवक आहे. मला माझ्या कुवतीप्रमाणेच खरेदी केले पाहिजे.” असे म्हणून त्यांनी ३०-३० रुपयाच्या दोन साड्या खरेदी केल्या.

शास्त्रीजी घरी गेले. पत्नीला त्यांनी साड्या दाखवल्या. तिला आनंद झाला. पण लगेच तिने विचारले दोन साड्या कशाला? एकच आणली असती तरी चालले असते. आपल्या पतीने स्वतःसाठी धोतर न घेता आपल्याला दोन साड्या आणल्या याचं त्यांना वाईट वाटलं. त्यांनी एक साडी मिळमध्ये जाऊन परत केली आणि त्या बदल्यात एक धोतर शास्त्रीजींसाठी घेऊन आल्या. शास्त्रीजी आंघोळकरून आल्यावर त्यांच्या पत्नीने त्यांना नवीन धोतर नेसावयास दिले. तेव्हा शास्त्रीजींनी विचारले, धोतर आणण्यासाठी पैसे कुटून आणलेस? तेव्हा झालेला प्रकार त्यांना सांगत लिलिताजी म्हणाल्या, “मला दोन दोन साड्या काय करायच्या? तुम्हाला ऑफिसात जावं लागतं. चार लोकात फिरावं लागतं मग तुम्हाला नको का नवीन धोतर!”

शास्त्रीजी निःस्पृह निर्लोभीवृत्तीचे होतेच; पण त्यांच्या पत्नी लिलिताजी या देखील त्यांच्याहून काही कमी नव्हत्या.

भारतीय युवा दिन

सळसळणारे रक्त शरीरी

तेजस्वी मुखवटा हवा

मधुर हास्य मित भाषी

असा असावा युवा ॥१॥

मजबूत असावे दोन्ही बाहू

आणिक ते पीळदार

वज्रासम कणखर छाती

शोभून दिसे भरदार

डोलदार ती चाल असावी

सिंहाचा छावा ॥२॥

अभिमान नसे गर्व मनी

सालस असा स्वभाव

प्रेम नम्रता सहनशीलता

सकळांशी सम भाव

सदैव राहे तत्पर

करण्या मानव सेवा ॥३॥

दीन हीन दुःखीत जनांना

द्यावयास आधार

सदैव अग्रस्थानी असे

करण्या परोपकार

छत्रपती शिवरायांचा

प्रताप आठवावा ॥४॥

- सुरेश तिर्लोटकर, कांदिवली

वाढिवसाऱ्या हार्दिक शुभेच्छा

अन्वीता दसोरे

ईश्वरी गजरे

साक्षी गजरे

अन्वी शेवाळे

अनिषा पाटील

अधीश माने

अर्पित पाटील

मधुरीमा पवार

देवांश बिरवटकर

ओम जाधव

हर्षित माली

सार्थक पवार

प्रेरित राऊत

केयूर पाटील

श्रीयांश कुलवडे

प्रतिश मोरे

पुनीत सोनवणे

स्फूर्ति पाटील

प्रसाद भोगन

साधिका उकार्डे

सोहम शेणाय

स्वरा पाटील

आरोही पांचाळ

संजवी धनावडे

क्षितीज सोनी

विवेक मोरे

अमृता मोरे

प्रशांत पवार

મિત્રાંનો, તુમ્હાલા શાકેત હા પ્રશ્ન વિચારલા અસેલ, કી જગાતીલ સાત આશ્ર્ય કોણતી? ત્યા સાત આશ્ર્યાપૈકી એક આશ્ર્ય આપલ્યા ભારત દેશાતચ આહे. ત્યાચં નાવ આહे તાજમહાલ પરંતુ આતા પ્રશ્ન બદલલા આહે. જગાતીલ આઠ આશ્ર્યે કોણતી? અસા પ્રશ્ન વિચારલા જાણાર; કારણ આઠવં આશ્ર્ય દેખીલ ભારતાતીલચ આહે. ત્યાચં નાવ આહે 'સ્ટેચ્યૂ ઑફ યુનિટી' (એકાત્મતોચા પુતણા). અમેરિકેતીલ સ્ટેચ્યૂ ઑફ લિબર્ટી યા ધર્તાવર સ્ટેચ્યૂ ઑફ યુનિટી હા સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ યાંચા સરદાર સરોવર ધરણ યેથે ભવ્ય પુતણા બાંધળ્યાત આલા આહે. હા પુતણા જગાતીલ સર્વાત ઉંચ પુતણા આહે. ત્યાચી ઉંચી ૧૮૨ મીટર આહે. હા પુતણા બાંધળ્યાસાઠી ૨૪૦૦ કરોડ રૂપયે ખર્ચ ઝાલા આહે. હા પુતણા ગુજરાત રાજ્યાતીલ નર્મદા નદીચ્યા કાઠી અહમદાબાદ શહરાપાસુન ૨૦૦ કિ.મી. વ કેવાડિયા પાસુન સાડેતીન કિ.મી. વર આહે. ઇથે પોહચળ્યાસાઠી વડોદરા (બડોદરા) સ્ટેશનવર ઉત્તરાવે. તેથ્થુન ૧૦૦ કિ.મી. વર કેવાડિયા યા ગાવી જાવે. કેવાડિયા તે સાધુ બેટાવર જાણ્યાસાઠી ૩ તે ૫કિ.મી. લાંબીચા રાજમાર્ગ બનવલેલા આહે. મેન રોડપાસુન પુતળ્યાપર્યંત ૩૨૦ મીટર લાંબીચા પૂલદેખીલ બનવલેલા આહે.

સ્ટેચ્યૂચ્યા આતમધ્યે શિડી અસૂન પુતળ્યાચ્યા છાતીચ્યા જવળ લહાન લહાન ખિડક્યા આહેત. ત્યા ખિડકીતૂન સરદાર સરોવર ધરણાચે દૃશ્ય આપણ પાહૂ શકતા સ્ટેચ્યૂચ્યા ખાલી સ્યુઝ્નીઅમ આહે. સરદાર પટેલાંચ્યા આઠવણીંશી સંબંધિત

આઠવે

૩૩

૭૯
ચ

ર્ય

અનેક ગોષ્ઠી તિથે પહાયલા મિળતાત. સ્ટેચ્યૂમધ્યે લેજર લાઇટિંગચી વ્યવસ્થાહી કેલેલી આહે. મૂર્તીચ્યા તાંશાશી સ્પીડ લિફ્ટ આહે. તિચ્યા સહાય્યાને આપણ ૪૦૦ફૂટ ઉંચ સ્ટેચ્યૂ પાહૂ શકતો. યા ઠિકાણી ૩૫૦ રૂપયે તિકિટાત ઓંબ્જરવેશન ડેક, વ્હેલી ઑફ ફ્લોવર, સરદાર પટેલ મેમોરિઅલ સ્યુઝ્નીઅમ, ઓડિઓ-વિજુઅલ ગ૱લરી પાહૂ શકતો.

સરદાર પટેલ યાંચ્યા જન્મદિનાનિમિત્ત દિનાંક ૩૧ ઑક્ટોબર ૨૦૧૮ રોજી ભારતાચે પંતપ્રધાન શ્રી. નરેંદ્ર મોદી યાંચ્યા હસ્તે યા પુતળ્યાચે અનાવરણ ઝાલે.

❖❖❖

वैज्ञानिक प्रश्नोच्चरे

प्रश्न : 'कोरडा बर्फ' कशाला म्हणतात ?

उत्तर : कार्बनडाय ऑक्साईड 57° से. पर्यंत थंड केल्यास त्याचे घन (स्थाय) पदार्थात रुपांतर होते. तापमान वाढले, की त्याचे एकदम वायूत रुपांतर होते. या घनरूप कार्बन-डाय-ऑक्साईडला 'कोरडा बर्फ' असे म्हणतात. पदार्थाचे तापमान कमी करण्यास कोरड्या बर्फाचा उपयोग करतात.

प्रश्न : कोरड्या केलेल्या काचेच्या पेल्यात बर्फाचे खडे टाकले तर थोड्या वेळाने पेल्याच्या बाहेरील बाजू ओलसर का होते ?

उत्तर : पेल्याच्या भोवती हवा असते. ह्या हवेत पाण्याची वाफ सामावलेली असते. पेल्यामध्ये बर्फ घातल्याने पेल्यातील व पेल्यालगतची हवा खूप थंड होते. बाहेरील हवेतील पाण्याच्या वाफेचे रुपांतर पाण्याच्या थेंबात होते व ते थेंब पेल्याच्या बाहेरच्या पृष्ठभागावर जमा होतात. त्यामुळे पेला बाहेरुन ओला झालेला दिसतो.

प्रश्न : कुञ्चा-मांजरासारखे प्राणी कधी कधी कोवळे गवत खाताना का आढळतात ?

उत्तर : कुञ्चामांजरासारखे प्राणी जेव्हा त्यांना मलावरोधाचा अतिरेक होतो त्यावेळी कोवळे गवत खातात. कारण वनस्पतिजन्य तंत्रमय पदार्थ मलावरोध दूर करतात. माणसाला हा पदार्थ पालेभाज्यातून मिळतो. वाघ, सिंह, लांडगे हे प्राणी मारलेल्या भक्ष्याचे केसाळ भाग खाऊन मलावरोध दूर करतात. केसांना त्यांचे शरीर पचवू शकत नाही. त्यामुळे वनस्पतीजन्य तंत्रमय पदार्थाचे काम हे केस करतात.

प्रश्न : कापूर किंवा आयोडिनचे स्फटिक हवेत उघडे ठेवल्यास का नाहीसे होतात ?

उत्तर : कापूर किंवा आयोडिन याचे सामान्य तापमानाला हळूहळू संप्लवन होत असते. म्हणजेचे ते स्थायूरूप अवस्थेतून एकदम वायूरूप अवस्थेत जातात. म्हणून कापूर किंवा आयोडिनचे स्फटिक घटू झाकणाच्या शिशीत बंद करून ठेवतात.

प्रश्न : खुर्चीवर बसण्याएवजी त्याच खुर्चीवर उभे राहिल्यास ती तुटण्याची शक्यता का असते ।

उत्तर : खुर्चीवर बसलेले असताना आपले वजन खुर्चीच्या जास्त क्षेत्रफळावर विभागलेले असते, पण खुर्चीवर उभे राहिल्यास संपूर्ण वजन पावलाच्या क्षेत्रफळाच्या भागावरच पडते त्यामुळे बैठकीवर पडणारा दाब वाढतो. या अधिक दाबाने खुर्चीची बैठक तुटते.

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

नेहमी हसत रहा
दुसऱ्यांना हसवा ॥१॥

आवडतो सर्वाना
हसतमुख चेहरा
आकर्षित करीतो
सर्वाच्या नजरा
तरतरीत टवटवीत यष्टी
सदैव जोम नवा ॥२॥

आनंदाने भरलेले
सदैव राहे मन
चालेल योग्य गतीने
हृदयाचे स्पंदन
नसानसातून होते
पूरक रक्ताभिसरण
आरोग्य संपदेसाठी
हा मंत्र नित्य जपावा ॥३॥

सकाळच्या हस्याने
भुकेत होते वाढ
सायंकाळी हसता
झोप लागते गाढ
असोत कसलेही वायरस
चाले न तयांचा कावा ॥४॥

धर्मशाळा

सं त-महात्मा जी वास्तविकता आहे, जे सत्य आहे, ते जगासमोर ठेवण्याचा प्रयत्न करतात; परंतु मनुष्य सत्य पचवू शकत नाही म्हणून तो संतांना दूषण देतो. त्यांची निंदा करू लागतो.

एक साधू एका धनाढ्य व्यक्तिच्या महालात गेला. शेठजींनी साधूला भारीभारी वस्तू दाखवल्या. महालाची सजावट करण्यासाठी विदेशातून कोणकोणते साहित्य आणले याची माहिती देऊ लागला. तो अलीशान संगमरवरी महाल बघून साधू म्हणाला, “अरे वा! फार सुंदर धर्मशाळा आहे.” एवढ्या सुंदर आणि करोडो रुपये खर्चून सजवलेल्या महालाला साधूने धर्मशाळा म्हटले? शेठजींना मनातून रागच आला. तो म्हणाला, “महाराज ही धर्मशाळा नाही. हा महाल आहे.” साधू म्हणाला, “अच्छा इथं तुम्ही राहता?” “होय महाराज मी राहतो.” महात्म्यांनी पुढे विचारलं, “पण तुमच्या आधी इथं कोण राहत होतं?” तो म्हणाला, “माझे वडील राहत होते.”... “अच्छा, त्यांच्या आधी कोण राहत होतं?”... “माझे आजोबा राहत होते”... “आणि त्यांच्याही आधी?”... “माझे पणजोबा”... “पण मग आता ते कुठं आहेत?”... “महाराज ते तर शरीर सोडून गेले.” महात्मा शांतपणे म्हणाले, “तेच तर मी सांगत होतो. इथं कायम स्वरूपी कोणीच

राहत नाही. तुमचे पणजोबा गेले, त्यांच्यापाठोपाठ आजोबा गेले नंतर वडील गेले. पुढे मागे तुम्ही जाणार मग इथं कायमस्वरूपी राहणारं कोण आहे? जसं धर्मशाळेत प्रवासी काही काळ थांबतो आणि निघून जातो. पुन्हा दुसरा येतो तो काही काळ थांबतो आणि निघून जातो.”

मनुष्य मानवी हक्क दाखवतो, कर्तृत्वाचा टेंबा मिरवतो, सत्ता, ताकद याचा अभिमान बाळगतो; पण शेवटी काय घेऊन जातो? मग हा उन्माद, गर्व कशासाठी? जे तुझं नाहिये त्यावर हक्क कशासाठी प्रस्थापित करायचा? या भूवर आपण कशासाठी आलो आहोत याचा विचार करणं शहाणपणाचं ठरणार नाही का?

चम्या : मी डिव्हो नेहरुंसारखा दिसतो !
मन्या : हे तर काहीच नाही एकजण मला
अजय देवगण समजून माझी सही मागत
होता.

पक्या : मला तर लोकं देव मानतात.

चम्या आणि मन्या : कशावरुन ?

पक्या : मी जेव्हा चौथ्यांदा तुरुंगात गेलो
तेव्हा तिथला जेलर चक्क मला हात
जोडत म्हणाला, अरे देवा ! तू पुन्हा
आलास !

नंदू : आई मला भूगोलाचा विषय खूप
आवडतो. मोठा झाल्यावर मी पण उत्तर
धृवावर जाणार.

आई : अरे व्वा ! छान, मग तू आत्ता पासूनच
तयारी कर.

नंदू : तिथे खूप थंडी असते ना, मला
थंडीची सवय व्हावी म्हणून रोज दोन
आईसक्रीम देत जा !

बन्या : (रद्दीवाल्याला) काय हो, मराठी
रद्दीचा भाव किती ?
रद्दीवाला : सात रुपये.
बन्या : आणि इंग्रजी रद्दीचा ?
रद्दीवाला : सेवेन रुपीज !

ठमाकाकू : (दुकानदाराला) या साडीची
किंमत किती ?
दुकानदार : तीनशे रुपये
ठमाकाकू : अरे बापरे ! बरं या दुसऱ्या
साडीची किंमत ?
दुकानदार : दोनदा अरे बापरे !

गुरुजी : बंडू तुला माहीत असलेल्या
कोणत्याही एका ऋषीचं नाव सांग.
बंडू : (बराच वोळ विचार करून)
अंडड...ऋषी कपूर !

३२

हसती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

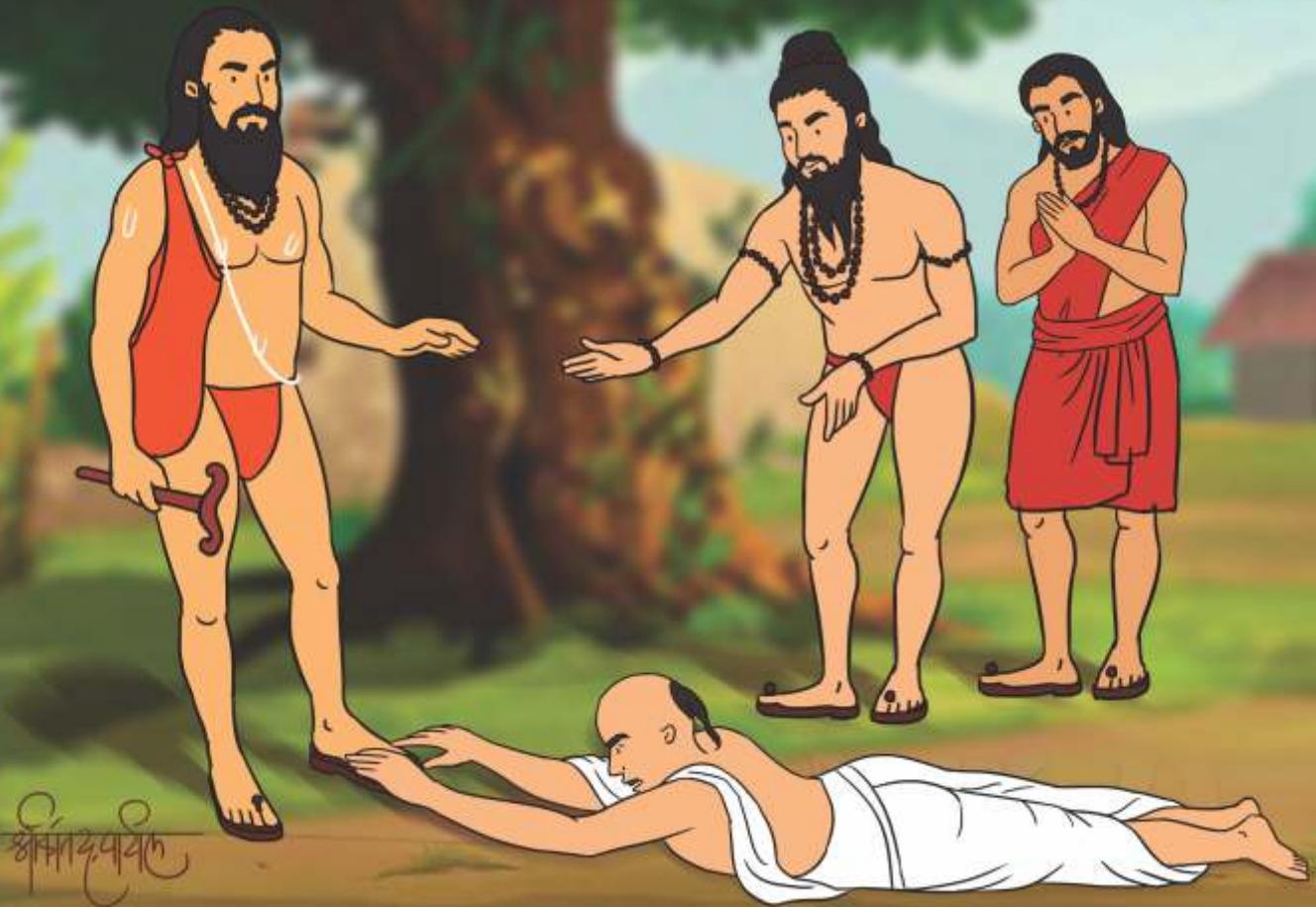
बाळूकाका : (गायकाला) काय हे ! तुमचा आवाज ऐकून गाढव देखील पळून गेली.
गायक : खरचं ? मग तुम्ही अजून इथे कसे ?

चिंटू : मावशी, माझा स्टेजवरचा परफॉर्मन्स कसा वाटला ?
मावशी : अरे, पण तू तर नाटकात कुठे दिसालाच नाहीस !
चिंटू : नाही कसा ? मी झाड बनलो होतो ना !

शामराव : आमच्या दीपूला अँपेंडिसायटीसने फार त्रास दिला;
रामराव : का, पोटात भयंकर दुखत होते का ?
शामराव : नाही हो, त्याला परीक्षेत या शब्दाचं स्पेलींगच येत नव्हतं.

टिचर : जर आंब्याचे झाड बोलू लागले तर त्याने काय सांगितले असते ?
बंड्या : मुलांनो, मी आंब्याचं झाडं नसून वडाचं झाड आहे, मला दगड मारू नका.

एका जोडप्याने नुकतंच जन्मलेलं एक बाळ दत्तक घेतलं. दुसऱ्या दिवसापासून दोघेही बंगाली भाषेचा अभ्यास करू लागले. ते पाहून शेजाच्यांनी विचारले, काय हो हल्ली तुम्ही दोघं बंगाली का शिकत आहात ? त्यावर दोघं म्हणाले, आम्ही दत्तक घेतलेलं मूल बंगाली आहे, ते बोलायला लागल्यावर आम्हाला कळायला हवं ना !

समर्थ दर्शन : भाग - ६९

वासुदेव गोसावी

वा सुदेव गोसावी म्हणजे कोण ? काशीला अध्ययन करून दिवसा मशाल लावून यज्ञोपवीताला (जानव्याला) सुरी बांधून, वाद करणारे विद्वान ब्राह्मण ! हे विद्वत्तेमध्ये मोठे प्रकरण होते; परंतु विद्वत्ता आणि साधुत्व ह्या गोष्टी अगदी भिन्नभिन्न आहेत. इतकेच नव्हे तर दुसरीपुढे पहिली केवळ तुच्छ होय. तथापि ज्या विषयात ज्याचा जन्म गेलेला असतो त्याला आपल्या विषयाचा फायदा घेण्याची केव्हा ना केव्हातरी

लहर येतेच आणि विद्वत्तेचा अभिमानही असतोच.

त्याप्रमाणे वासुदेव गोसावी यांनीही ‘रामार्चन चंद्रिका’ ह्या ग्रंथातील पध्दतीप्रमाणे न्यास आणि ध्यान, विधीपूर्वक कसे करावे व हल्लीच्या पध्दतीत काय काय दोष आहेत इत्यादी विषयांचा एक मोठा ग्रंथ लिहिला. तो ग्रंथ समर्थ परळीला असताना त्यांना नेऊन दाखवला. तो पाहून समर्थ म्हणाले, “आपण विद्वान आहात, ग्रंथ उत्तम आहे पण त्यातील विधीप्रमाणे करण्यास

सद्गुरु महान

केवळ आपणच योग्य आहात. आम्ही नाही, तेव्हा आधी हे पुस्तक येथून उचला पाहू. आमच्या ग्रंथात हे पुस्तक नको.”

असे म्हणताच वासुदेव गोसावी यांनी रागारागाने पुस्तक उचलले व ते बाहेर गेले. परंतु पाहतात तो त्यांची वाचा बंद झालेली. बोलायला म्हणून येईना. तेव्हा ते मोठमोठ्याने रड्डू लागले व समर्थाच्या पायांवर त्यांनी लोळण घेतली; परंतु समर्थ काहीच बोलेनात. तेव्हा कल्याणस्वामी वगैरे शिष्यमंडळींनी वासुदेव गोसावी यांस क्षमा करण्याविषयी मध्यस्थी केली. त्यावेळी समर्थ म्हणाले, “हा दिवसा मशाल लावून जयपत्रे घेत हिंडणारा शास्त्री, शास्त्राप्रमाणे व्यवहार करणारा, आणि आम्ही पडलो गोसावी. भोळ्या बायाबापड्यांना गोष्टी सांगणारे आम्ही, तेव्हा ह्याचे व आमचे जमावे कसे ?”

नंतर सर्वांनी फारच आग्रह केला. तेव्हा समर्थांनी वासुदेव गोसावी यांच्या मस्तकावर वरदहस्त ठेवताच त्यांना पूर्वीप्रमाणे वाणी फुटली. तेव्हा वासुदेव गोसावी यांनी सद्गुरुंत अंतःकरणाने समर्थचरणी मस्तक ठेवले. नंतर समर्थांनी त्यांना उपदेश केला. “बाप्पा, कलियुगामध्ये शास्त्राप्रमाणे चालणे कठीण आहे. म्हणून श्रीरामचंद्रांनी आपल्या निर्वाणसमयी भक्तीमार्ग आचरण्याविषयी मारुतीला उपदेश केला होता. त्याविरुद्ध आपण बोलणे हा मोठा अपराध आहे. ह्याकरिता श्रींच्या आज्ञेप्रमाणे चालून नामस्मरणाने जगाचा उध्दार करावा.” त्याप्रमाणे पुढे वासुदेवशास्त्री आचरण करू लागले.

क्रमशः ...

तीन लोक नवखंडामाजी

सद्गुरु असे महान

अशक्य तेही शक्य करी

करू ना शके कोणी अनुमान ॥४॥

सदैव अपुल्या भक्तांवरती

ठेवी कृपेची छाया

माय जशी लेकुरांवरी

करितसे माया

कनवाळू, कृपाळू, दयाळू

सर्व सुखाची खाण ॥९॥

नामस्मरण सत्संग सेवा

सदैव करून घेर्ई

हरिभक्तीची ओढ मनाला

नित्य लावूनी ठेवी

अपुल्या भक्त जनांचे

करीतसे कल्याण ॥१२॥

सत्संगांची तळमळ

परी भवने झाली बंद

ऑनलाईन करून सत्संग

दिला घरबसल्या आनंद

धैर्य सबुरीने चालावे

दिधले याचे भान ॥३॥

विश्वातील सान्या संतांचे

नित्य घडे दर्शन

अगाध लीला सद्गुरुची

काय करू वर्णन

विशाल वैशिक सत्संग भवन

सद्गुरुने केले निर्माण ॥४॥

हवामानशास्त्राचा इतिहास

पूर्वजांनी हजारो वर्षांपासून हवामानाचा अंदाज बांधण्यासाठी अभ्यास केला. ग्रीकमधील थोर तत्त्ववेत्ता आणि शास्त्रज्ञ ऑरिस्टॉटल याने हवामानशास्त्राविषयी पहिले पुस्तक लिहिले. हा ऐड्रिएस्टापूर्ट ३५० वर्षांपूर्वीचा काळ होता. त्यानंतर अनेक शतके खलाशी, शेतकरी यांनी हवामानाचे निरीक्षण करून ते पुढच्या पिढीला उपलब्ध करून दिले.

आपले पूर्वज वारा, ढग आणि प्राण्यांच्या हालचालींवरून हवामानाचा अंदाज बांधण्याचा प्रयत्न करत असत, परंतु हवामानाचा नेमका अंदाज घेण्याचे कोणतेही शास्त्रीय उपकरण त्यांच्याजवळ नव्हते. तरीदेखील संशोधकांनी आपले संशोधन उत्साहाने सुरु ठेवले आणि सोळाव्या शतकात पान्याच्या तापमापकाचा शोध लागला. या शोधाचे श्रेय गॅलेलियोकडे जाते. १८४७ मध्ये भूगर्भशास्त्राचा अभ्यास मोठ्या प्रमाणात सुरु झाला. अमेरिकेतील जोसेफ हेन्री या संशोधकाने अमेरिकेतील ३५० ठिकाणी जमिनीतील घडामोर्डींवा अभ्यास करणारी केंद्रे

स्थापन केली. या केंद्रातून तारायंत्राद्वारे जमिनीतील घडामोर्डींची माहिती जोसेफला वाळळगण्यात येत असे. जो सो पाच्या भूगर्भशास्त्रावरील संशोधनाला या माहितीमुळे बरीच मदत झाली. हल्लीच्या काळात मात्र शास्त्र बरेच पुढे गेल्याने हवामानाचा, तासे च जमिनीतील घडामोर्डींचा अंदाज बांधणे शक्य झाले आहे. या शतकात १६४४ मध्ये इटली मधील

शास्त्रज्ञ टॉरिसेली याने बॉरोमीटर नावाचे उपकरण शोधून काढले. या उपकरणाचा वातावरणातील हवेचा दाब मोजण्यासाठी उपयोग करण्यात आला. यानंतर हवेतील बाष्प तसेच वान्याचा वेग शोधून काढणारी उपकरणेदेखील अस्तित्वात आली. त्यामुळे लोकांना हवामानाबाबत अंदाज बांधणे शक्य होऊ लागले. १८३७ मध्ये तारयंत्राचा शोध लागल्यामुळे हवामानासंबंधी बातम्या एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी तातडीने कळवणे सुलभ झाले. त्यानंतर हवामानशास्त्रामध्ये वेगाने प्रगती झाली.

❖❖❖

शिल्पकलेची बोलकी रूपं

ज गभरात शिल्पकलेचे उत्कृष्ट नमुने आपल्याला पाहायला मिळतात. अशा अप्रतिम नमुन्यांमधून दिसणारं त्या कलेचं सौंदर्य अतिशय बोलकं असतं. या मूर्त रुपातून साकारलेलं त्या शिल्पाचं बोलकं रुप त्या संकल्पनेला सर्वार्थाने साध्य करतं. म्हणूनच ही शिल्पं लोकप्रिय ठरतात.

ही शिल्प साकारताना त्या कलाकाराच्या कल्पकतेला दाद द्यावीशी वाटतेच. प्रथमत: ही शिल्पं वा म्युरल पाहताना आपल्याला त्याचा अर्थबोध होत नाही. कदाचित, शिल्पकाराकडून एखादी चूक झाली असावी अथवा म्युरलचं नुकसान झालं असावं, असंच सर्वसामान्य लोकांना वाटू शकतं. मात्र, ही शिल्प म्हणजे त्या कलाकाराच्या कलेचा अस्सल नमुना आहे, हे कळायलाही उशीर लागत नाही आणि ही शिल्पं वा म्युरल लोकप्रिय होतात.

अमेरिकेच्या पोर्टलॅंड येथील इमारतीत घुसलेलं माशाचं शिल्पही असंच अल्पावधीत लोकप्रिय ठरलं आहे. हे शिल्प पाहण्यासाठी पर्यटक तेथे आवर्जुन भेट देतात व त्याचं छायाचित्र काढतात. याबरोबरच दुसरं शिल्प आहे, ते फ्रान्समधील मार्सिलेसच्या समुद्रकिनाऱ्यावर असलेलं दृश्य-

दृश्यतेचा भास निर्माण करणारं मानवी आकृती असलेलं शिल्प. हे शिल्प प्रथम अर्धवट असल्याप्रमाणे भासतं; परंतु नीट पाहिल्यावर त्यातली कल्पकता लक्षात येते. निव्या समुद्राच्या पाश्वर्भूमीवर असलेलं हे मानवी आकृतीचं शिल्प खरोखरच सुंदर आहे.

या यादीत अनेक वेगवेगळ्या कलाकृती आहेत. यात लंडनमधील महाकाय स्पायडर अर्थात, कोळी भाव खाऊन जातो. लंडनधील एका पार्कमध्ये उभारण्यात आलेलं हे शिल्प म्हणजे आधुनिक शिल्पकलेचा उत्तम नमुना आहे. ऑस्ट्रेलियाच्या मेलबर्न शहरातील बुडणारी इमारत, तैवानमधील रस्त्याच्या मधोमध असणारे गेंडे, रोमानियामधील मिहाई एमिनेस्कू ही मानवी चेहऱ्यावरील भावनांच्या छटा दर्शवणारी कलाकृती ही याची काही उत्तम उदाहरणं आहेत. या भन्नाट कलाकृती जगभरातील पर्यटकांना त्या ठिकाणास भेट देण्यास भाग पाडतात.

किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

किट्टी, आधी तुझा गृहपाठ पूर्ण कर मग खेळायला जा.

आई, मी आता खेळायला जात आहे, गृहपाठ आल्यावर करेन...

किट्टी, बाळा आता तरी गृहपाठ कर. तू संध्याकाळीही केला नाहीस.

आई, मी आता खूप थकले आहे. उद्या सकाळी लवकर उठून करते. आता मी झोपते.

किंटी, तुला तुझा गृहपाठ्ही करायचा होता;
आता तुला टीचर रागवणार.

आई, आता तर मला उशीर होत आहे;
लवकर शाळेत जाऊन करेन.

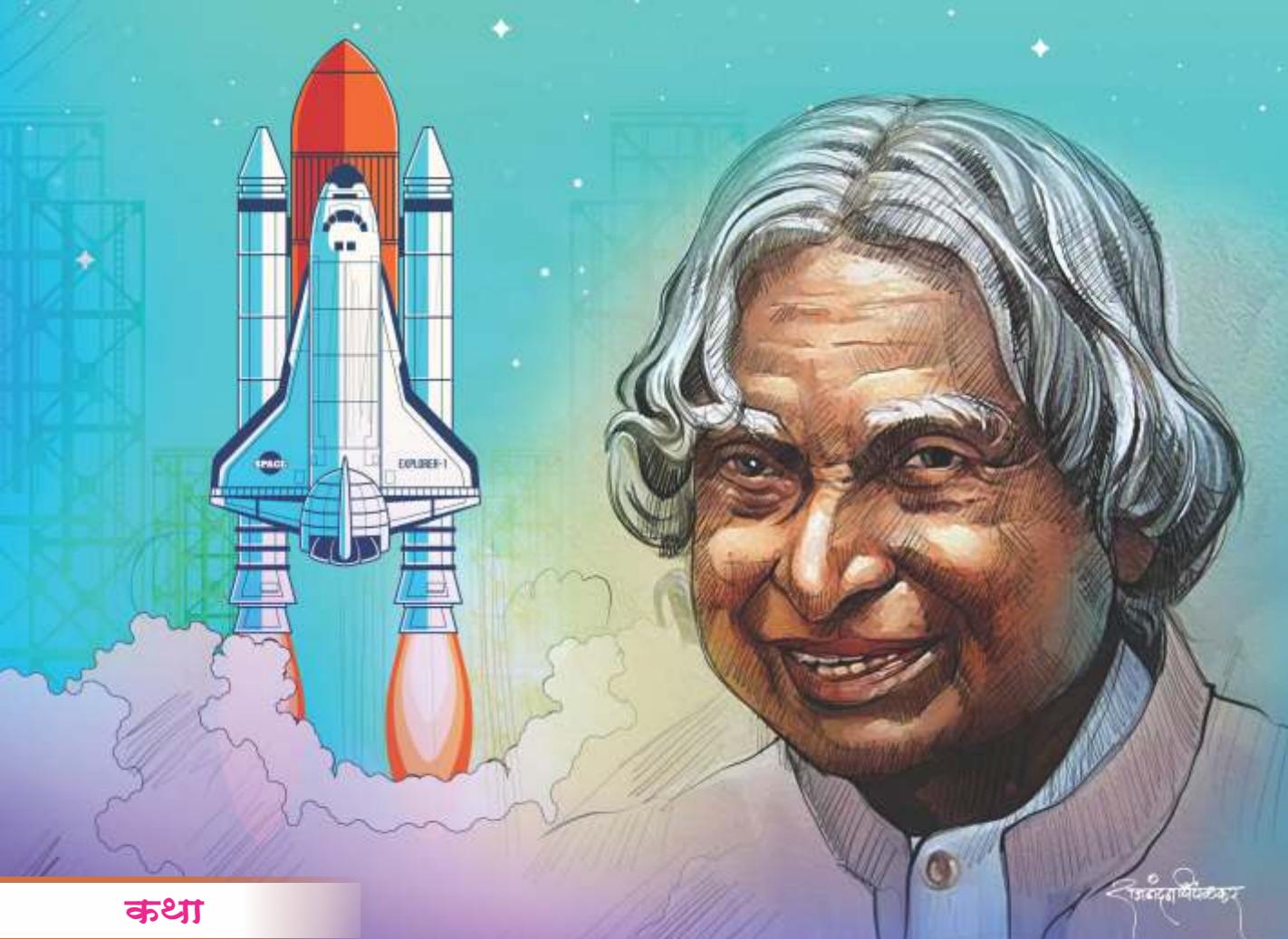
हम्मम...आई बरोबर बोलत होती,
की टीचर रागवणार; त्यापेक्षा मी
शाळेतच जात नाही.

वाह! काय आइडिया आहे. ओरडा खावा
लागणार नाही आणि खेळायला ही मिळेल!

किंटी, तू शाळेत तरी गृहपाठ केलास ना ?

कथा

डॉ. कलामांची महानता

भा रताच्या पहिल्या मध्यम पट्ट्याच्या ७५० टन वजनाच्या अडीच हजार किलो मीटरपर्यंत मारा करू शकणाऱ्या ‘अग्नी’ या क्षेपणास्त्राचे प्रक्षेपण होणार होते. सहा वर्षे डॉ.कलाम ५०० शास्त्रज्ञांसह रात्रिंदिवस या कामात बुडाले होते. सर्वांच्याच प्रतिष्ठेची ही अग्निपरीक्षा होती. कारण यापूर्वी दोन वेळा ती ऐन वेळी रद्द करावी लागली होती. चारशे कोटी रुपये लष्काराच्या चौदा प्रयोग शाळा, देशातील त्रेसष्ठ

शैक्षणिक केंद्रे व हजारो मने अन् मनगटे ‘अग्नी’ या मिसाईलच्या निर्मितीसाठी अहोरात्र झटली होती.

सध्या जगाचे डोळे भारताकडे लागले होते कारण यापूर्वी अशा मिसाईलची चाचणी अमेरिकन, रशिया, चीन व फ्रान्स या चार देशांनी घेतली होती. भारत पाचवा देश होणार का? ते उद्याच ठरणार होते. ‘अग्नी’ चे आरेखन, बांधणी, नियंत्रण हे सारं भारतीयांनीच करून स्वयंनिर्मितीतून स्वयं पूर्णतेकडे उचलेलं ते पहिलं पाऊल होतं. संपूर्णपणे

(पान ४४ वर)

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

भगिनी विवेदिता

को लकत्याच्या उपनगरातील एका लहान घरामध्ये एक युरोपीयन स्त्री रहात होती. तिचा पोषाख साधा पण स्वच्छ होता. सुंदर शरीर, तेजस्वी डोळे आणि तिच्या चेहऱ्यावर सदैव हास्य विलसत असायचे. ती स्त्री घरात एकटीच रहात असे. या स्त्री सोबत कोणीच बोलत नसे आणि भेटायला सुध्दा कोणी येत नसे. त्या भागातील सर्व लोक गलिच्छ होते. सर्वत्र कचरा

साठलेला असे. लहान मुलं रस्त्यावरच मलमुत्र विसर्जन करत; पण तेथील लोकांना आपण गैर वागतो असे कधी वाटले नाही. या महिलेला मात्र या भागातील गलिच्छपणा पाहून वाईट वाटे; पण ती करणार काय? कुणाला आपला परिसर स्वच्छ रहावा असे वाटत नाही हे पाहून तिला वाईट वाटे. हे कुणाला सांगायला जावे? कारण तिला बंगाली भाषा येत नव्हती. पण तिने नक्की केले की आपणच

कुणालाही कळणार नाही अशा रितीने परिसर स्वच्छ करायला हवा. त्याप्रमाणे तिने हा परिसर स्वच्छ केला.

दुसऱ्या दिवशी लोकांना आपला परिसर स्वच्छ पाहून आश्र्वय वाटले. घाणीचा नामोनिषाणही नव्हता. काही दिवसांनंतर लोकांच्या लक्षात आलं की आपल्या येथील ही युरोपीयन बाई हा परिसर रोज स्वच्छ करते. हळूहळू या गलिच्छ वस्तीची शान बदलून गेली. लोक रस्त्यावर कचरा टाकण्याचं थांबले. या महिलेविषयीचे पूर्वग्रह दूर झाले आणि सद्भाव निर्माण झाला. पुढे सर्व जण तिच्याशी मिळून मिसळून वागू लागले.

मित्रांनो, या युरोपियन स्त्रीचे नाव होते मार्गरिट नोबेल. स्वामी विवेकानंदांची शिष्या बनून त्या भारतात आल्या आणि भगिनी निवेदिता म्हणून त्यांनी भारतवासीयांची सेवा केली. त्यांचा जन्म २८ऑक्टोबर १८६७ रोजी युरोपात टायरोन या शहरात झाला. वयाच्या ३०व्या वर्षीच त्यांनी भारताला आपलं घर मानलं. सन १८९५मध्ये स्वामी विवेकानंद यांच्या विचारांनी त्यांना इतकं प्रभावित केलं की स्वामीजींच्या शिष्या बनून भारतात भारतीयांची सेवा करायची असा त्यांनी निश्चय केला. २५ मार्च १८९८ रोजी स्वामीजींनी त्यांना दीक्षा देऊन भगवान बुधांच्या करुणेच्या मार्गावर चालण्याची प्रेरणा दिली. दीक्षा देताना त्यांनी त्यांचे नाव ठेवले 'निवेदिता' याचा अर्थ होता 'समर्पित.'

कोलकात्यात त्यांनी मुलींची शाळा सुरु केली. भगिनी निवेदिता यांना स्वामी रामकृष्णांच्या पत्नी शारदादेवी यांचा प्रेमळ सहवास लाभला.

-शिवहरी वानरे.

डॉ. कलामांची महानता

(पान ४९ वरुन)

भारतीय बनावटीच्या 'अग्नी'साठी लागणारं अति उष्णता निवारक अभेद्य कवच, विक्षित प्रकारचे द्रवरूप इंधन या साच्या गोष्टी भारतीय शास्त्रज्ञ व तंत्रज्ञांनी विकसित केल्या होत्या. तत्कालीन राष्ट्रपती वेंकटरमण आणि पंतप्रधान राजीव गांधी यांच सारं लक्ष चंडीपूरकडे लागलं होतं. चाचणीचा कालावधी होता सहाशे सेकंद. पण त्या सहाशे सेकंदात गेल्या सहा वर्षाचा अथक, अफाट, अमर्याद परिश्रमांचा थकवा स्वर्गीय आनंदात परिवर्तित होणार होता. 'अग्नी'च्या निमित्तानं राष्ट्राची तेजस्वी अस्मिता पणाला लागली होती.

दुसऱ्या दिवशी २२ मे ला सकाळी सात वाजून सतरा मिनिटांनी 'अग्नी' चे सफल प्रक्षेपण झालं. आदल्या दिवशी त्यावेळचे संरक्षणमंत्री के.सी.पंत यांनी म्हटलं होतं, की उद्या जर अग्नीचं प्रक्षेपण यशस्वी झालं तर मी तुम्हाला काय देऊ? 'मिसाईल मॅन' ए.पी.जे.अब्दुल कलाम क्षणार्धात म्हणाले, "हैद्राबादच्या संशोधन केंद्राच्या इमारतीभोवती लावण्यासाठी एक लाख रोपे द्या मला."

एखाद्या दैदिप्यमान, अभूतपूर्व यशानंतर कुणी काय मागायचं, काय त्यागायचं? सिंहासन, मंत्रीपद-सत्तास्थान पर्यावरण, मांगल्य इत्यादी हा शेवटी ज्याचा त्याचा प्रश्न असतो हेच खरं, पण जे मागितलं जातं त्यातून मागणाऱ्याची महानता किंवा दीनता दिसून येते. स्वतःसाठी न मागता पर्यावरणासाठी मागणी करणारे 'कलाम'जी तुम्हाला शतकोटी सलाम!

-संकलन :- विनोद अधिकारी

४४

हस्ती दुनिया

डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

सामाजिक ज्ञान

१. 'जय जवान जय किसान' हा नारा कोणी दिला ?

- अ) म.गांधी ब) लो.टिळक क) लालबहादुर शास्त्री ड) पं.नेहरु

२. कैलास या जगप्रसिद्ध लेण्यांची निर्मिती कोणाच्या काळात झाली ?

- अ) राष्ट्रकूट ब) चोल क) पालव ड) यादव

३. सर्वात मोठा व खोल महासागर कोणता ?

- अ) हिंद ब) आर्टिक क) अटलांटिक ड) पॅसिफिक

४. आयोध्या हे शहर कोणत्या नदीच्या काठी वसलेले आहे ?

- अ) यमुना ब) कालिंदी क) शरयु ड) अलकनंदा

५. वल्लभभाई पटेल यांना सरदार ही पदवी कोणी दिली ?

- अ) पं.नेहरु ब) म.गांधी क) लालबहादुर शास्त्री ड) म.फुले

६. यशवंतराव जयसिंगराव घाटगे हे कोणाचे नाव होते ?

- अ) घाटगे-पाटील ब) शाहू महाराज क) बाबा आमटे ड) कवी यशवंत

७. रामायणातील वालीचा महापराक्रमी मुलगा कोण ?

- अ) नल ब) नील क) अंगद ड) सुग्रीव

८. सोयाबीनमध्ये कोणत्या घटकाचे प्रमाण अधिक असते ?

- अ) प्रथिने ब) पिष्टमय पदार्थ क) स्निग्ध पदार्थ ड) खनिजे

९. पहिला मानव निर्मित उपग्रह कोणता ? (४ ऑक्टोबर १९५७ ला सोडला होता)

- अ) व्हॉयजर ब) स्फुटनिक क) आर्यभट्ट ड) रोहिणी

१०. भगवान श्रीकृष्णानी गीतेत सांगितल्याप्रमाणे कोणता भक्त श्रेष्ठ आहे ?

- अ) ज्ञानी ब) आर्त क) अर्थार्थी ड) जिज्ञासू

उत्तरे इतरत्र

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

असा विकसित झाला राष्ट्रध्वज

आपला राष्ट्रध्वज आपल्या आरंभापासून कोणकोणत्या परिवर्तनांमधून आला आहे हे जाणून घेणे अत्यंत रोचक आहे. आपल्या राष्ट्रध्वजाच्या विकासातील काही ऐतिहासिक टप्पे खालीलप्रमाणे आहेत.

१. इ.स. १९०६ मध्ये भारताचा अनधिकृत ध्वज. हा ध्वज लाल, पिवळ्या, हिरव्या आडव्या पट्ट्यांचा होता. हा कोलकातामधील ग्रीन पार्क येथे फडकवला गेला.

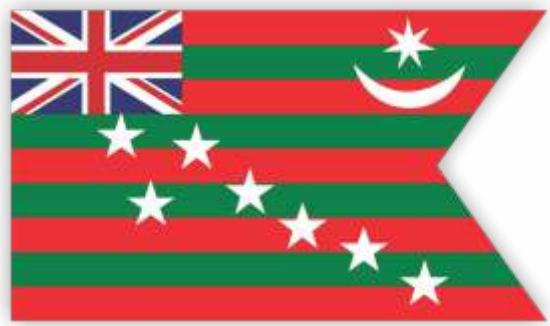
(१९०६)

२. इ.स. १९०७ मध्ये भिकाजी कामाद्वारे फडकवण्यात आला. हा ध्वज पॅरिसमध्ये मँडम कामा व त्यांच्यासोबतच्या क्रांतिकारकांनी फडकवला. हा पहिल्या ध्वजासारखाच होता.

(१९०७)

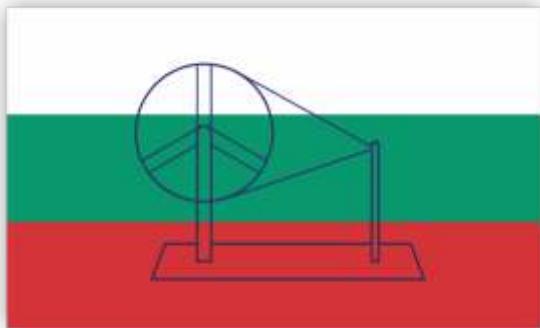
३. इ.स. १९१७ साली झालेल्या चळवळीत वापरला गेलेला ध्वज. हा ध्वज अॅनी बेझँट व लो. टिळकांनी एका चळवळीत फडकवला. या धजात ५ लाल व ४ हिरव्या आडव्या पट्ट्या एकामागून एक होत्या त्यात सात तारे व वरच्या कोपन्यत युनियन जँक होता. एका कोपन्यात पांढरा अर्धचंद्र तारा होता.

(१९१७)

४. इ.स. १९२१ मध्ये एक ध्वज अनधिकृत रुपात स्वीकारला गेला. हा ध्वज अखिल भारतीय कॉंग्रेस सामितिच्या विजयवाडाच्या आधिवेशनात फडकावला. यामध्ये लाल व हिरवा रंग होता. म. गांधीजींनी यामध्ये एक पांढरा पट्टा व प्रगतीचे प्रतिक म्हणून चरखा ठेवायला सांगितले.

(१९२१)

५. इ.स. १९३१ साली भारतीय राष्ट्रीय सेनेचे संग्राम चिन्ह ठरलेला ध्वज. हा तिरंगा ध्वज राष्ट्रीय ध्वजाच्या रुपात स्विकारावे असे ठरले यामध्ये केशरी, पांढरा व हिरवा हे रंग व मध्ये चरखा होता.

(१९३१)

६. इ.स. १९४७ साली भारतीय ध्वज. २२ जुलै १९४७ च्या घटनासभेत हा भारतीय राष्ट्रध्वजाच्या रुपात स्वीकारले. पाचव्या ध्वजातील चरख्याच्या जागी सम्राट अशोकाचे धर्मचक्र दाखवले गेले. सुरवातीला हा कॉंग्रेस पक्षाचा ध्वज होता जो शेवटी स्वतंत्र भारताचा तिरंगा ध्वज झाला.

(१९४७)

डॉंगटिथ टेट्रा

डॉ गटिथ टेट्रा हा मासा सायनोडॉटिडी या कुळातील असून हा गोड नदीतील मासा आहे. या कुळाचा विस्तार फार मोठा नसून यात १४ प्रकारच्या जाती आणि ५ विविध वर्ग आढळतात. या कुळात दोन प्रकारची उपकुळं आढळतात. सायनोडॉटिनी आणि रोएस्टिनी या दोन उपकुळातील माशांमध्ये भिन्नता असते. सायनोडॉटिनी ह्या उपकुळात मोठ्या आकाराच्या माशांचा समावेश होतो. जे लांबीला ६५ सें.मी. इतके असतात. तर रोएस्टिनी कुळातील मासे हे आकाराने लहान असून त्यांची लांबी २०सें.मी. असते. त्यांच्या शरीराचा आकार ठरावीक पद्धतीचा असतो. डॉंगटिथ टेट्रा हे नाव त्यांच्या शरीर वैशिष्ट्यांमुळे पडले आहे. त्यांच्या जबड्यात असलेल्या विविध प्रकारच्या दातांमध्ये काही दात अणुकुचीदार आणि त्यांना डॉंगटिथ टेट्रा असे

म्हणतात. त्यांच्या छातीकडे च्या पंखाची बरीच वाढ झालेली असते. साधारण ६५ सें.मी. इतके ते लांब असतात. हा मासा नदीच्या पाण्याच्या मध्य भागात पण पाण्याच्या वरच्या थरातच राहतो. तलाव, सरोवरं ही पण त्यांच्या वास्तव्याची ठिकाण आहेत. ओरिनोको, ऑमेझॉन नदीचे कुंड ही त्यांची मुळ वसती स्थानं आहेत. पण पैरेंगवे आणि उरुगवे यांची कुंड, तसेच व्हेनेझ्युएला ते कोलंबिया पर्यंत त्यांचा विस्तार झालेला दिसतो. अर्जेटिनामध्ये त्यांचे काही अवशेष आढळतात. हे मासे आता तिथे नाहीत. घरगुती मत्स्यालयात (ॲक्वेरियम) हे ठेवले जातात. हे गेमफिश असून इंटरनॅशनल फिश असोसिएशन मध्ये नुकतीच त्यांची गेमफिश म्हणून नोंद झाली आहे.

-संग्राहक : स्वनिल वि. न्हाटवळ

वॉटर स्नो फ्लॉट

(Tagiades litigiosa)

हे फुलपाखरु सदाहरित आणि निमसदाहरित जंगलांमध्ये आढळतं. पानगळीच्या जंगलामध्ये याचा वावर जरा अभावानेच दिसून येतो. साधारणतः हे फूलपाखरु मध्यम आकाराचं म्हणजे अंदाजे तीन ते चार सेंटीमीटर एवढं असतं. याचे वरचे पंख गडद काळसर-तपकिरी रंगाचे असतात व त्यावर अर्धपारदर्शक ठिपके असतात. खालचे दोन पंखही याच रंगाचे असतात; पण त्याचा पाऊण भाग हा अगदी पांढराशुभ्र असतो. या पांढऱ्या भागाच्या कडांवर गडद काळ्या रंगाचे ठिपके असतात, त्या शुभ्र पांढऱ्या भागावरती अतिशय उठून दिसतात. ही नर व मादी फुलपाखरु सारखीच दिसतात.

हे फुलपाखरु स्कीपर वर्गातील असून, जलद वेगाने उडण्यासाठी प्रसिध्द आहे. हे उडताना झाटक्यात दिशा बदलतं. जलदगतीने उडताना यांचा काळसर रंग न दिसता केवळ पांढरा रंगच दिसतो. त्यामुळे एक पांढऱ्या रंगाची फित उडत आहे, असंच वाटतं. हे वेगाने उडता-उडता

क्षणार्धात एखाद्या पानाच्या टोकावर बसतं आणि तिथूनच आजूबाजूच्या भागाची टेहाळणी करतं. तसंच स्वतःच्या हद्दीत येणाऱ्या प्रत्येक फुलपाखराचा पाठलाग करून त्याला पळवून लावतं. सकाळच्या वेळात वेगाने उडणारं हे फुलपाखरु दिवस सरताना मात्र पानांच्या टोकावर शांतपणे बसून विश्रांती घेतं. स्कीपर वर्गातील इतर फुलपाखरांप्रमाणे हे बसताना कायम आपले पंख उघडून बसतं. पंख मिटून बसलेलं फुलपाखरु सहसा आढळत नाही, म्हणूनच याला इंग्रजीमध्ये स्प्रेड विंग स्कीपर असं म्हणतात.

या फुलपाखरांना फुलांमधील मध फारसा प्रिय नसला, तरी काही विशिष्ट जातीच्या फुलांना मात्र ती आवर्जून भेट देतात. या पुलपाखरासारख्याच दिसणाऱ्या व त्याच प्रकारच्या अधिवासात राहणाऱ्या आणखी दोन जाती आहेत. कॉमन स्नो फ्लॉट आणि सफुज्ड स्नो फ्लॉट ही साधारण याच आकाराची आणि रंगाची फुलपाखरं असून, त्यांच्या खालच्या पंखांवरचा पांढरा रंग मात्र तुलनेने कमी विस्तारलेला असतो.

-संग्राहक : अंकित च. जाधव

चित्र काढा आणि रंग भरा

सामाजिकानं उत्तरे

१. क
२. अ
३. ड
४. क
५. ब
६. ब
७. क
८. अ
९. ब
१०. अ

१९९२

१ द्वा	२ पा	र		३ के		
	च		४ वि	क	लां	५ ग
६ वि		७ धा	वा			८ र्जे
वे			८ हि	मा	९ च	ल
१० का	ली	११ क	त		क	
नं		१२ दि		ली	१३ प	
द		१४ त	ला	व		१५ न्ना
	१५ चो	र		१६ स	बी	स

हस्ती दुनिया
डिसेंबर २०२० व जानेवारी २०२१

॥ तू ही निरंकार ॥

सद्गुरुची जर होईल मर्जी सुख शांती नांदेल घरी । सद्गुरुची जर होईल मर्जी प्रकारीत तव मना करी ।
सद्गुरुची जर होईल मर्जी पंगू पर्वत पार करी । अबतार गुरुमर्जी जर होई अराज्य तेही शक्य करी ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी... लग्न बस्त्याची

खास सोय !

आविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा झोन

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साडया | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

गुरु को सिर पर राखिये, चलिए आज्ञा माहिं ।
कहैं कबीर ता दास को, तीन लोकों भय नाहिं ।

सत्यसंग वो वैकुंठ जहा पर देव देविया बसते हैं ।
आनंद ही आनंद जहा पर सुख ही सुख बसते हैं।

१९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)

फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2019-2021
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2019-21
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ नुस्खी निरंकार ॥

ऑफिस : गाला नं. १, ४, ६, ८ महावीर इंडस्ट्रीयल इस्टेट,
नाशिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५५२६
ई-मेल : rajinustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरिंग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

बाबाजी कंस्ट्रक्शन्स

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किंवदन, २ रुम हॉल किंवदन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

चन्द्रार्दन द्वा. पाटील
धर्मचित रा. पाटील

रामेश च. पाटील
कुशल रा. पाटील